

**GOMENDIOEI ETA HOBEKUNTZA-PROPOSAMENEI
BURUZKO III. TXOSTENAREN GARAPENAREN
JARRAIPEN-TXOSTENA**

2020ko abendua

Aurkibide

1. TXOSTENAREN EZAUGARRIAK

1.1. Ikuspuntua, metodologia eta parte-hartzaileak

1.2. Jarraipenaren aztergaia: gomendioen III. Txostena, 2016

2. GOMENDIOEN IKUSPUNTUARI ETA ESPARRUARI DAGOKIEN ERAKUNDE-GARAPENA: ZEHAR-LERROAK ETA BERDINTASUN-POLITIKAK

3. PREBENTZIORAKO GOMENDIOEN JARRAIPENA

3.1. Emakumeen ahalduntzea

3.2. Sentsibilizazioa eta informazioa

3.3. Heziketa

4. ERREALITEA EZAGUTZEKO GOMENDIOEN JARRAIPENA

4.1. Datuak erregistratzea eta horien jarraipena egitea

4.2. Ikerketa eta hedapena

5. ARRETARAKO GOMENDIOEN ETA PROGRAMEN JARRAIPENA

5.1. Arreta-zerbitzuak

5.1.1. Gizarte-arloa

5.1.2. Hezkuntza-arloa

5.1.3. Osasun-arloa

5.1.4. Polizia-arloa

5.1.5. Arlo judiziala

5.2. Profesionalen prestakuntza

6. ERAKUNDE-KOORDINAZIORAKO GOMENDIOEN JARRAIPENA

6.1. Maila orokorreko nahiz sektore arteko koordinazioa eta ezarri beharreko protokoloak

6.2. Udalak ezartzeko koordinazioa eta protokoloak

7. ONDORIOAK

7.1. Gomendio eta proposamenei lotutako aurrerapen aipagarriak

7.2. Hutsune aipagarriak

1. TXOSTENAREN EZAUGARRIAK

1.1. IKUSPUNTUA, METODOLOGIA ETA PARTE-HARTZAILEAK

Behatokiaren Lantalde teknikoaren esparruan landutako gomendio eta proposamenekin (Gomendioen III. Txostenean jaso ziren) lotutako gaien jarraipena antolatzerakoan, kontuan hartu da proposamenak askotarikoak direla hainbat mailatan, eskumenen esparruetatik hasita, kasuen arabera islatzen duten hedapen, zeharkakotasun eta zehaztasun graduraino.

Horri eranstean bazez behatokiaren eginkizuna aholkularitza soila izatea, programen gaineko eskumenik ez izatea, bere barne-esparruan izan ezik, eta 2012an argitaratutako azken jarraipen-txostenak utzitako esperientzia, ondorioztatu daiteke gomendagarria dela landutako gaietara heltzea modu ireki eta kualitatibo batean, eta ez bilatzea emaitza objektibagarriko gomendio guztietarako eta haietako bakoitzerako, hori egokiagoa litzatekeelako emaitzen ebaluazio bat egiteko, eta beraz, bateraezina litzatekeelako gomendioen txostenaren beraren izaerarekin eta azterlanaren irismenarekin.

Kasu batzuetan, gomendioak sintetizatu edo multzoka antolatu dira, lan- edo eskumen-arloaren arabera. Beste batzuen kasuan, berriz, III. Txostenean definitu diren bezala aurkeztu dira gomendioak.

Iturriak eta erreferentziak bi motatakoak dira: alde batetik, lege- nahiz arautegi-mailako berrikuntzak, eta bestetik, sortutako dokumentuetan jaso den informazioa eta galdera zehatzei emandako erantzunak, balizko aldaketek eta aurrerapenek ukitzen dituzten edo haien arduradunak diren erakundeei zuzendu baitzitzaizkien.

Gomendio-multzo bakoitzerako lege-aldaketak epigrafe honen baitan jasotzen dira:¹:

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

Legeak eta araudiak, sorreratik, hierarkikoki aldatzen direnez eta ondorengo lege eta eskumen-esparruetara egokitzen direnez, lege- eta programa-erreferentziak honako irizpide hauen arabera hautatzen dira:

- Gomendioei eta hobekuntza-proposamenei buruzko III. txostena egiteko aldiak, aldaketak ekarri dituzten eta bertan ez zeuden edo oso berriak ziren berrikuntzak.
- Gomendio orokorrekin lotura espezifiko handiagoa.

¹ 2. Atala izan ezik, horretan esparruaren gaineko erakunde-hobekuntzak eta ikuspuntuak eta politiken erakunde- eta lege-oinarriak biltzen direlako.

- Gomendio zehatzei erantzuna ematea.
- Inplikaturako eskumen-eremua, Bizkaitik hurbilen dagoena.

Nagusiki, honako hauek jasotzen dira:

- 1/2004 LEGE ORGANIKOA, abenduaren 28koa, genero-indarkeriaren aurka oso-oso babesa emateko neurriei buruzkoa. Aldaketa: 2018ko abuztuaren 4a.
- 6/1985 LEGE ORGANIKOA, uztailaren 1ekoa, Botere Judizialari buruzkoa. Azken eguneratzea 2019/07/25ean argitaratu zen.
- 4/2018 FORU ARAUA, ekainaren 20koa, Bizkaiko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa.
- EAEko emakumeen eta gizonen berdintasunerako legea bigarren aldiz aldatzeko LEGE-PROIEKTUA. Bada, une honetan Legebiltzarrean zehatutako lege bat ez bada ere, indarkeria matxistaren aurrean esku-hartze instituzional eta sozialaren planteamenduan eragin nabarmena duten alderdiak eta neurriak hartzen dira kontuan, Erkidegoko eta estatuko beste lege batzuetan jada txertatutako jardueraildoak transkribatuz eta zabalduz.

Bada, haren izaera estrategikoa eta legedietan duen eragina kontuan hartuta, honako hauek nabarmentzen dira:

- Genero Indarkeriaren aurkako Estatu Ituna
- Europako Batzordearen Genero Berdintasunerako 2020-2025 Estrategia
- Garapen Iraunkorrerako 2030 Agenda - Euskadi Basque Country 2030 Agenda

Gomendioen txostenean jasotako gaien balizko garapenari buruzko informazioa informazio kualitatiboa da, bai alaketak edo jarduerak abian jartzeko ardura duten erakundeei buruzkoa, bai inplikaturako erakundeen ondorioei eta analisisiei buruzkoa. Epigrafe honetan jasotzen da:

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK

Arlo horretan, azterlanean parte hartzen duten erakundeez gain, Behatokiko lantalde teknikoaren parte-hartzea erabakigarria da jarraipen-analisi honetan sakontzeko.

Txosten hau egiteko analisi-prozedura jarraian azaltzen diren jarraibideei jarraituz egiten da:

1. Gomendioak berrikustea, tipologiak identifikatzea eta gaien eta gaitasun-mailen arabera taldekatzea, jarraipena egiteko.
2. Informazioa eman dezaketen erakundeak eta iturriak identifikatzea.

3. Gomendio-multzo bakoitzerako lege-, arau- eta programa-berrikuntzak berrikustea, eta informazio hori esparru berriak aipatzen duen gomendio-multzo bakoitzaren atalean sartzea.

4. Gomendioei buruzko emaitzen informazioa eman dezaketen beste dokumentu-iturri batzuk bilatu eta haietara jotzen da, bai eta informazioa eman duten erakundeentzako gaiak eta galderak lortu ere.

5. Informazio-iturri bakoitzerako elkarrizketa-gidoiak edo galdetegiak egitea, kasuaren arabera.

Urrats honetan, Behatokiak udal-erakundeen datuak biltzeko erabiltzen duen tresna berrikusten da, eta gomendioak jarraitzeko erantzunak modu homogeneo eta objektiboan eman ditzaketen galderak gehitzen dira.

6. Ahal denean, gomendioekin lotutako egoeraren egoera aztertzen da, tartean diren esparruetako arduradunekin edo erakunde batzuekin elkarrizketak eginez, haien eskumenei eta jarduerari esker lortu nahi den informazioa eskura baitezakete.

7. Behatokiaren bilera teknikoen esparruan, lortutako informazioa Adierazleen Lantaldearekin aztertu eta kontrastatzen da.

8. Ondorioak txostenean idazten dira.

9. Azkenik, GTIk emaitza berrikusi du, eta azken ekarpenak gehitu ditu.

INFORMAZIO-ITURRI	
DOCUMENTUAK	<ul style="list-style-type: none"> • Estatu mailako lege-berrikuntzak • Autonomia Erkidegoaren esparruko lege-berrikuntzak • Foru araudia • Berdintasunerako plan autonomikoa • EBko eta nazioarteko programak • Foru-programen memoriak • Behatokiaren datuak 2016tik
INFORMATZAILEAK	<ul style="list-style-type: none"> • Elkarrizketak • Emakunde • Eusko Jaularitzako Segurtasun Saila • Eusko Jauraritzako Berdintasun, Justizia eta Gizarte politiketako Saila • Eusko Jauraritzako Lurralde Plangintza, • Galdetegi irekiak

	<p>Etxebizitza eta Garraio Saila</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lanbide • Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila • Eusko Jaurlaritzako Osasun Saila • Bizkaiko Foru Aldundiko Emakume eta Familien Esku-hartze Zerbitzua • Bizkaiko Foru Aldundiko Berdintasunerako Zuzendaritza Nagusia • Urritasun Fisikoa eta Organikoa duten Pertsonen Bizkaiko Federazio Koordinatzailea FEKOOR • EUDEL 	
AZTERKETA ETA BERRIKUSPENA	<ul style="list-style-type: none"> • Behatokiko Adierazleen Lantaldea 	<ul style="list-style-type: none"> • STTren 2 bilera • Ondorioak berrikustea

1.2. JARRAIPENAREN XEDEA: GOMENDIOEN III. TXOSTENA, 2016

Txostena 2016an amaitu zen, eta 172 hobekuntza-gomendio eta -proposamen jasotzen ditu. Behatokiko Lantaldearen bileren esparruan egindako hausnarketaren emaitza da, eta erreferentzia nagusizat hartzen ditu Europako eta estatuko azken araudia eta zerbitzuen kalitateari buruzko nazioarteko estandarrak, Europar Batasunarenak zein NBE Emakumeak eta erakunde laguntzaileenak.

Horrela, fokua honako gai hauetan kokatu zen:

- **Emakumeen aurkako indarkeria giza eskubideen urraketatzat hartzea, erakunde publikoen behar bezalako jarduna eskatzen duena.**
- **Adingabeak genero-indarkeriaren biktimatzat hartzea**
- **Zerbitzuen plangintzan eta eskaintzan aniztasuna kontuan hartuko duen eta behar bereziak dituzten biktimei behar bezala erantzutea ahalbidetuko duen ikuspegi bat txertatzea.**

Gomendioak 3 lan-eremutan lantzen dira: prebentzioa, errealitatearen ezagutza eta arreta.

Gomendioen izaera heterogeneoa da beren zehaztasun-mailari dagokionez, eta beren eskumen-mailaren arabera ere bereizten dira jarduerak: udalaz gaindiko erakundeei zuzendutako erakunde guztientzat, toki-erakundeentzat eta haien esku-hartze eremuaren arabera: soziala, osasunekoa, poliziakoa, hezkuntzakoa, judiziala eta beste batzuk.

Prebentzioan 39 proposamen sartu dira, honako kategoria hauetan egituratuta:

- **Genero-ikuspegiaren zeharkakotasuna eta berdintasun-politikak**
- **Emakumeen ahalduntzea**
- **Sentsibilizazioa eta informazioa**
- **Hezkuntza**

Errealitatea ezagutzean, 24 proposamen, honako hauen artean:

- **Datuen erregistroa eta jarraipena**
- **Ikerketa eta zabalkundea**

Eta **Arreta arloan**, eremu zabalenean, 109 gomendio, honako hauen artean:

- **Arreta-zerbitzuak eta programak**
- **Profesionalen prestakuntza**
- **Koordinazio instituzionala (ezarpen orokorreko, tokiko ezarpeneko eta sektoreen arteko koordinazioko koordinazioa eta protokoloak)**

Hurrengo kapituluan, analisiak, arau-aurrerapenetatik eta aurrerapen programatikoetatik abiatuta, III. txostenean ezarritako ikuspegiaren jarraibideak eta guztia hobeto garatzeko esparru-gomendio orokorrak jorratzen ditu, hala nola genero-ikuspegiaren zeharkakotasunarekin eta berdintasun-politikekin lotutakoak.

Ondoren, III. txostenaren egiturari jarraitzen zaio, gainerako gomendioen garapenaren jarraipena egiteko, kontuan hartuta gomendioen aniztasuna eta, beraz, egungo garapena ezagutzeko eta laburbiltzeko dituzten aukerak, txosten honetan jasotzen den azterketari heltzen zaio.

2. ERAKUNDEEN GARAPENA, GOMENDIOEN IKUSPEGIARI ETA ESPARRUARI DAGOKIENEZ: ZEHARKAKO ILDOAK ETA BERDINTASUN-POLITIKAK

Gomendio orokorrek, ikuspegiaren definitzen direnek eta kategoria desberdinetan zeharka sartzen direnek, hedapenean eta sakontzean pixkanakako garapen-ibilbideak eskatzen dituzte; beraz, ez dira finalistak. Baina bilakaera jasangarria errazteko lehen urratsa ikuspegi horiek politika publikoen legedian, araudian eta plangintzan txertatzea da.

Hauek dira III. Txostenaren ikuspegiaren ildo nagusiak:

- **Berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeria ezabatzeko politikak giza eskubideen defentsarako esparru orokorrean kokatzea.**
- **Genero-indarkeriaren eraginpean dauden haurren babesa bermatzea, ikuspegi hirukoitza duten politiken bidez: giza eskubideak, haurtzarora eta generoa.**
- **Desgaitasunaren ikuspegia zeharkatzea berdintasun-politiketan.**

Prebentzioaren esparruan, honako hauek ere oinarritzko gomendio orokorrak dira, gomendio espezifiko eta operatiboen garapenari eusteko:

- **Genero-ikuspegiaren zeharkakotasuna eta berdintasun-politikak**

Zehazki, toki-eremura zuzenduta daude, eta honako hauek dituzte ardatz:

- **Berdintasuna garatzeko eta emakumeen aurkako indarkeriari aurre egiteko egiturak eta elementuak planifikatzea eta indartzea.**

Gomendioak prestatzeko aldiak, berrikuntza legegileak eta ekimenak izan dira berriki, bereziki, Istanbulen 2011ko maiatzaren 11n adostu zen emakumearen aurkako indarkeria eta etxeko indarkeria prebenitzeko eta borrokatzeko Europako Kontseiluaren Hitzarmena egokitzearekin eta Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2012ko urriaren 25eko 2012/29/EB Zuzentarauarekin, zeinak eskubideei, laguntzari eta etxeko indarkeriari buruzko gutxieneko arauak ezartzen baititu. eta delituen biktimak babestea.

2016ko III. Txostena argitaratu aurreko edo aldi bereko legeria

2014 eta 2016 artean egindako lege-egokitzapen horietan, bereziki nabarmentzen dira uztailaren 22ko 8/2015 Lege Organikoa, haurrak eta nerabeak babesteko sistema aldatzen duena eta uztailaren 28ko aldaketa; eta apirilaren 17ko 4/2015 Legea, Delituaren Biktimaren Estatutuarena, genero-indarkeriaren eraginpean dauden haurrak biktima gisa aitortzea.

Zuzenekoak eta desgaitasunaren ikuspegia eduki beharreko faktore espezifiko gisa Gomendioei eta proposamenei buruzko III. txostena argitaratu ondoren izandako aldaketak eta aurrerapenak hurrengo epigrafeetan daude.

Genero-indarkeriaren arloko estatu-ituna garatzea

Genero-indarkeriaren arloko Estatu-itun baterako Kongresuko Azpibatzaordearen txostenean eta Genero-indarkeriaren aurkako estrategiak lantzeko azterlaneko Senatuaren txostenean egindako proposamenean esparruan, abuztuaren 3ko 9/2018 Errege Lege Dekretua, genero-indarkeriaren aurkako estatu-ituna garatzeko premiazko neurriei buruzkoa, aldarrikatzen da.

Errege Dekretuak aldaketak ekarri ditu legedian eta araudian, eta hauek nabarmendu behar dira:

- 3/2007 Lege Organikoa, martxoaren 22koa, emakumeen eta gizonen berdintasun eragingarrirako: azken aldaketa: 2019ko martxoaren 7a

Berdintasun-politikak eta -egiturak maila guztietan (estatukoa, autonomikoa eta tokikoa) zeharkako gisa indartzera bideratutako aldaketak sartzen ditu.

- 1/2004 Lege Organikoa, abenduaren 28koa, genero-indarkeriaren aurka oso-osoko babesa emateko neurriei buruzkoa. Azken aldaketa: 2018ko abuztuaren 4^a

Aldaketa horien helburua da, batez ere, biktimei eta haien seme-alaba adingabeei laguntza eraginkorra ematea.

Beste alderdi garrantzitsu bat da toki-administrazioei eskumenak esleitzea berdintasun-politikak garatzeko eta genero-indarkeriaren aurka borrokatzeko, eta, horretarako, udalei zuzendutako aurrekontu bat sartzea.

Azken xedapenetatik hirugarrenaren bidez, genero-indarkeriaren arloko estatu-ituna betetzera bideratutako funtsen banaketa ezartzen da. Funts horiek zuzenean eta modu finalista batean esleitzen zaizkie udalei, genero-indarkeria desagerrarazteko programetarako. Udal bakoitzeko zenbateko finko bat jasotzen du, hasierako zenbateko bat eta biztanleko zenbateko bat ezarrita.

Azkenik, lege-berrikuntza aipagarri gisa, martxoaren 1eko 6/2019 Errege Lege Dekretua aldarrikatzen da, enpleguan eta okupazioan emakumeen eta gizonen arteko tratua eta aukera-berdintasuna bermatzeko premiazko neurriei buruzkoa, zeinak aldaketa esanguratsuak sartzen baititu emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko Estatuko araudian.

Horien artean, hobekuntzak sartzen dira mendekoen zaintzaile ez-profesionalei, lan autonomoari, mendekotasunerako azpiegiturak eta gizarte-zerbitzuak garatzeari eta adingabeen arretari laguntzeko.

Politika EAEn

Nazio Batuek 2015ean Garapen Jasangarrirako 2030 Agenda onartu izanak, besteak beste, herrialde guztiei planteatzen die, 5. helburuan, 2030erako emakumeen aurkako diskriminazio eta indarkeria mota guztiak ezabatzeko erronka, planteamendua Euskadi Basque Country Agendan jaso da. Hala, 5. helburuaren barruan (genero-berdintasuna lortzea eta emakume eta neska guztiak ahalduntzea), 32. xedea dago: emakumeen aurkako indarkeria desagerraraztea eta genero-indarkeriaren biktimei arreta judiziala hobetzea. NBEren Biztanleria Funtserako laguntza, Indarkeriaren eraginpean dauden Emakume eta neskentzako Zerbitzu Esentzialei buruzko Programa Bateratuan parte hartzeko (UNFPS-NBE emakumeak).

Berdintasun-politiken esparruan, bai autonomikoan, bai forukoan eta tokikoan, esparru horietan sakontzen jarraitu da; hala, berdintasun-protokoloak eta -planak emakumeen aurkako indarkeriaren oinarritik abiatzen dira, giza eskubideen gai gisa; genero-indarkeriarekiko esposizioa duten adingabeen arreta sartzen da, eta desgaitasuna duten emakumeen prebentzioa eta arreta nabarmentzen dira.

EAEko emakumeen eta gizonen berdintasunerako legea bigarren ez aldatzeko lege-proiektuak, zeina Gobernu Kontseiluak onartu baitzuen 2020ko urtarrilaren 28an, berdintasunaren aldeko eta indarkeria matxistaren aurkako itun bat bilatzen du, egungo gizarte- eta arau-testuinguruaren beharretara egokituko dena.

Euskal botere publiko guztiak inplikatzeko: Autonomia Erkidegoko Administrazioa, foru-administrazioa eta toki-administrazioa, bere erakunde autonomo guztiekin eta administrazio-maila horien guztien mendeko edo haiei lotutako erakunde publikoekin.

Haren edukiek, besteak beste, lehendik dauden berdintasunerako egitura espezializatuak indartzea adierazten dute, berdintasun-politikan aurrera egiteko, hala nola planak, zerbitzu espezializatuak, prestakuntza, emakumeen eta gizonen ordezkariak orekatua sustatzea erabakiak hartzeko eremuetan, kontziliazioa edo berdintasuna araudian sartzea, diru-laguntzak eta kontratazio publikoa eta ahalduntzea.

Aurrerantzean, "Emakumeen eta gizonen berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeria matxista desagerrarazteko legea" deituko zaio legerari.

Indarkeria matxistaren aurkako borrokarekin zuzenean lotutako gaiak VII. kapituluari jasotzen dira: emakumeen aurkako indarkeria matxista, eta indarkeria matxista motak zabaltzea: "Bikotekidearen edo bikotekide ohiaren indarkeria, familia barrukoa, sexuala, feminizidioa, emakumeen eta nesken salerosketa, sexu-esplotazioa, emakumeen genitalen mutilazioa, nahitaezko ezkontzak eta bestelako praktika tradizional kaltegarriak, hertsapena edo askatasun-gabetze arbitrarioa, tortura. Nazioarteko tratatuetan, legerian eta Estatuko araudian jasotzen diren ", eta kaltegarriak diren edo kaltegarriak izan daitezkeen guztiak. Halaber, emakumeen aurkako indarkeria matxistaren mota guztietako biktimei arreta emateko sistema

zabalduta, datuak bildu, aztertu eta jakinaraziz errealitatea ezagutzeko ikerketa areagotu da, detekzio goiztiarra hobetu da, herritarrak sensibilizatu dira, haur eta nerabeentzako babes handiagoa dago, biktimei erreparazioa emateko eskubidea dago eta koordinazio-sistemak eta tresnak hobetu dira.

4/2018 Foru Araua, ekainaren 20koa, Bizkaiko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako, Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsaletik abiatzen da, eta emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko printzipio orokorrak ezartzen ditu Bizkaiko Lurralde Historikoko Foru Sektore Publikoaren jardunerako, emakumeen eta gizonen berdintasuna bizitzaren eremu guztietan sustatzeko eta bermatzeko xedapenak barne, bereziki autonomia eta posizioaren hobekuntza. Gizarte, ekonomia eta politika Era berean, emakumeek bizi dituzten diskriminazio-mota guztiak, zuzenekoak nahiz zeharkakoak, eta desberdintasun-mota guztiak desagerrarazteko neurriak ezartzeko.

Berdintasun-egiturak indartzeko neurriak jasotzen ditu, sailen arteko eta sailen arteko koordinaziorako, berdintasuna foru-erakundeen jardueraren alderdi eta eremuetan txertatzeko eta parte hartzeko, eta, bereziki, indarkeria matxistarekin amaitzeko.

3. PREBENTZIO-GOMENDIOEN JARRAIPENA

Aurreko atalean, III. Txosteneko Prebentzio atalean sartutako gomendioak landu dira. Gomendio hauek garatzeko oinarri eta esparru egokiak ezartzen dituzte. Atal honetan, fokua prebentzioko gainerako gomendio-taldeetan kokatzen da.

Kontuan hartu behar da esparru horiek eta aurretik egindako tratatuek, bereziki emakumeen ahalduntzearekin lotutakoak, lotura estua dutela genero-zeharkakotasunarekin eta berdintasun-politikekin; beraz, banaketa hori egiten da praktikan gauzatu diren jarduerak eta aurrerapenak hobeto mugatzeko, bai eta eremu programatikoan eta arau-eremuan ere.

3.1. EMAKUMEEN AHALDUNTZEA

Arlo horretan ere, erakunde GUZTIEI zuzendutako gomendioak orokorrak dira gehienbat, eta honako hauek nabarmentzen dira:

- **Emakumeen partaidetza soziala eta politikoa bultzatzea**
- **Elkarte-sarea indartzea (emakume-elkarteak)**

- **Genero-ikuspegiarekin lan egiten duten elkarten sareak sustatzea**
- **Emakume guztiek (migratzaileak, desgaitasuna dutenak) foro eta elkarteetan parte hartzea, laguntza-sareak ezar daitezten sustatzeko.**
- **Emakumeen aurkako indarkeriaren biktimen aitorpen soziala erraztuko duten esperientziak diseinatzea eta abian jartzea.**

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

EAEko Emakumeen eta gizonen Berdintasunerako legearen bigarren aldaketaren lege-proiektua.

3. artikuluan (printzipio orokorrak), honako hauek sartzen dira:

Emakumeen ahalduntzea: *"Euskal botere publikoek emakumeen ahalduntzea errazteko baldintzak ezarri eta beharrezko egokitzapenak egin behar dituzte, haien aniztasuna kontuan hartuta».*

lido horretan, biktimen eskubideak eta haien ahalduntzea neurri guztien erdigunean jartzea aurreikusten du, prozedura judizialarekin duten inplikazio- edo lankidetzeta-maila alde batera utzita.

Parte-hartzea: *"Euskal herri-aginteeek politika publikoen garapenean, talde feministen eta emakumeen, gizarte-eragileen eta herritar guztien parte-hartzea eta elkarrizketa bultzatu behar dute... »*

Elkarteei eta erakundeei laguntzea: Berdintasuna lortzera edo indarkeria matxista desagerraraztera bideratutako jarduerak egiten dituztenak, horrelako erakundeekin lankidetzan arituz, hala nola emakumeen etxeekin, « *Emakumeen ahalduntzea bultzatzeko eta emakumeen aurkako indarkeria matxistaren kasuak detektatzeko eta biktimei laguntzeko espazioak bultzatzeko.*»

Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Bizkaiko 4/2018 FORU ARAUTEGIA, ekainaren 20koa..

57. artikuluan **Prebentzioa eta sentsibilizazioa**, indarkeria matxistako egoerei aurre egiten dieten emakumeen ahalduntze-prozesu kolektiboak indartzea planteatzen du, eta, horretarako, migrazioan eta/edo aniztasunean, gazterian eta gizarte-politikan eskumena duten sailak inplikatzeko ditu.

17. artikulua **Bizkaiko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Lurralde Sarea** sortzen du, Bizkaiko Foru Aldundiak, udalerriek eta emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan eskumenak dituzten udalaz gaindiko erakundeek elkarrekin lan egin dezaten.

Haren 18. artikulua **Bizkaiko Emakumeen Partaidetzarako Kontseilua** sortzen du, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoari atxikia, elkarte feministek, emakumeen elkarteek eta beste erakunde eta organismo batzuek parte hartzeko espazio komun bat izan dezaten, proposamenak, hausnarketak eta ekarpenak egin ahal izateko.

Xedapen gehigarria. 5. Bizkaiko Emakumeen Kontseiluak honako hau adierazten du: "Foru Arau honek indarra hartu eta gehienez ere sei hilabeteko epean, Bizkaiko Foru Aldundian eskumena duten organoek Bizkaiko Emakumeen Kontseiluaren arauzko garapena egingo dute, Foru Arau honen 18.3 artikuluan ezarritakoa betez."

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK

Gomendio horietan jasotako gaiak berdintasunaren arloko ardura duten erakundeen agendetan egon dira, eta ohiko lan-ildoetan eragin dute, partaidetza-foroak sortuz, kasu batzuetan, desgaitasun fisiko edo sentsorialak dituzten emakumeen presentzia eta protagonismo oso handiagorekin; aurretiazko egiturak finkatu eta hedatuz eta laguntza ekonomikoa emanez, elkarteek proiektu propioak gara ditzaten eta/edo proiektu instituzionaletan ekarpenak egin ditzaten.

Udal-mailan, finkatu egin dira eta, kasu batzuetan, zabaldu egin dira emakumeek hiri-diagnostikoetan, ahalduntze-eskoletako jardueretan eta emakumeen etxeetan duten partaidetza-eremuak, garrantzi handiko espazioak baitira, batez ere eskolak eta etxeak, emakumeen ahalduntze indibidual eta sozialean eta bizirik atera diren biktimei laguntzean.

FEKOOR Desgaitasun Fisikoa eta Organikoa duten Pertsonen Federazio Koordinatzaileko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunaren arloak emakume migratzaileen parte-hartze handiagoa ikusi du azken urteotan, batez ere aisialdiko jardueretan.

NABARMENAK

AURRETIAZKO LAN-ILDOAK GARATZEA

- Virginia Wolf Baskeskola programaren jarraipena, ahalduntze indibidual eta kolektiborako prestakuntza eta coaching-ari buruzkoa, EAEko alkateei zuzendutako lan-sareak eta aliantzak sortuz, Emakundek eta Eudelek garatua.
- Bizkaiko Foru Aldundiko Emakume Zerbitzuaren eta Familia Esku-hartzearen Programa,

Gizarte Laguntzarako Agenteen Sarea-Tartekari Sarea, mantentzea eta dinamizatzea, gizarte-ingurunean indarkeria matxistaren biktimak detektatzeko eta laguntzeko. Sare horretan 40 elkarte eta Gizarte Laguntzako 70 agente inguruk parte hartzen dute. Adierazgarritasun geografikoa handia da; oro har, Bilbo Handiko, Enkarterriko, Durangaldeko, Uribe Kostako eta Arratiako erakundeek parte hartzen dute, lurralde-eremuko beste batzuek gain.

- Urte hauetan, lurraldeen arteko Elkarteen Aholku Batzordearen barruan, erakundeekin elkarrizketa politiko eta soziala izateko, 3 lurralde-azpibatzerde sortu dira, elkartek EAEko politika publikoei, beharrei eta jarduerari buruzko hausnarketa-foro honetan egiten dituzten ekarpenak zabaldu eta sakontzen dituenak, Emakundek gidatuta .
- 2020an, partaidetza-prozesu baten bidez eratu zen Bizkaiko Emakumeen Partaidetzarako Kontseilua (BPMZ), foru-arau bidez sortua eta Bizkaiko Foru Aldundiko Berdintasun Zuzendaritzak bultzatua eta gidatua. Organo horren erregelamendua egiteko prozesuan (haren eginkizunak, osaera eta abar zehazten ditu), lurralde osoko 32 emakume-elkartek, talde feministek eta gizarte-erakundeetako berdintasun-arlok hartu zuten parte.
- Elkarteen eta herritarren artean hedapen-kanpaina handi bat egitea, Begira Batzordearena eta publizitate sexista identifikatzeko eta salatzeke kexa-prozedurarena.

ANIZTASUN FUNTZIONALAREKIN LOTURA ESPEZIFIKOA DUTENAK

- Emakunderen partaidetza desgaitasuna duten pertsonen erakundeekin, hala nola Euskal Gorra Pertsona Gorren Elkarteen Euskal Federazioarekin, NBEren "We decidir" programaren garapenean, haurren eta emakumeen eskubidea sustatzeko, aniztasun funtzionala azpimarratuz, beren bizitzari eta sexu- eta ugalketa-osasunari buruzko erabakiak hartzeko, sexu-hezkuntza integrala izateko eta kalitatezko arreta izateko.
- Era berean, Emakundek jardunaldi espezifikoa bat egingo du 2019ko ekainean, eta hainbat material landuko ditu, hala nola "indarkeria matxistaren biktima diren neskatilak eta desgaitasunen bat duten emakumeak. Esku hartzeko jarraibideak", EDEKA desgaitasunen bat duten pertsonen ordezkarien euskal koordinakundearekin.
- Bizkaiko Foru Aldundiko Berdintasun Zuzendaritzak indarkeria matxistaren arloan lan egiten duten elkarrekin kontraste-saio bat egiteko helburua ezarri du, aniztasunari eta interseksionalitateari erantzuten dien parte-hartze eta ikuspegiarekin.
- Fekoorreko emakumeek Emakundeko eta hainbat udaletako plangintza- eta azterketa-foroetan parte hartu dute: Barakaldon, Portugaleten eta Santurtzin.

BIKTIMEN AITORPEN SOZIALAREKIN LOTUTAKOAK

- Emakumeen aurkako indarkeriatik bizirik atera zirenek 2016an egindako "volar" dokumentala egin zenetik, zeina Emakundek babestu baitu, eta arlo horretan interes eta jarduera handia sortzen ari baita, erreparazioaren ardatza EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planaren helburuetako bat izan zen, eta jarduerak ere jaso ziren, bai eta Berdintasunaren Legea aldatzeko prozesuan ere.
- Foru Aldundiak Indarkeria kategoriatik sartu zuen *Zirgariak Sarietan* (2016-2020). Urteko sari horien helburua da pertsonak eta/edo erakundeek emakumeen eskubideak eta berdintasuna sustatzen egindako ekarpena aitortzea. Indarkeria-modalitatean, emakumeen aurkako indarkeriaren inguruko ekintza-, prebentzio-, sentsibilizazio- eta/edo erreparazio-lana nabarmentzen dute. 2016ko lehen edizioan, kategoriatik saria eman zitzaion genero-indarkeriaren biktima diren emakumeen "haize Berria" elkarteari. Gerora, Clara Campoamor elkartearen (2017), Hermanas Oblatas elkartearen (2018), Tartekari Sareko boluntarioen (2019) eta berdintasunaren aldeko emakume abokatuen taldearen lana aintzatetsi da; izan ere, demokraziaren lehen hamarkadan emakumeen eskubideen alde eta indarkerien aurka lan egin zuten (2020).
- Enplegu, Gizarteratze eta Berdintasuneko Foru Departamentuak erasotzaileetan oinarritutako Indarkeria matxistaren Mapa bat egin zuen 2017an, urtero eguneratua eta foru-webgunean zabaldua.
- Bada Gizartegune bat, "Genero-indarkeriaren aurkako Estatu Ituna: borroka areagotuz" izenekoa, non erreparazioa azpimarratzen den eta etorkizuneko Berdintasun Planeari ardatz gisa sartzen den.

Izaera FINALISTA duen gomendioa:

- **Udaletako Berdintasun Kontseiluetako partaideei generoari buruzko prestakuntza ematea**

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK.

Gomendio zehatz horri dagokionez, ez da ezagutzen Emakundek diagnostikoak, udal-planak eta ebaluazioa egiteko ematen dituen diru-laguntzen esparrutik kanpoko jarduera espezifikorik. Diru-laguntza horietan, Kontseiluko partaideak prestatzeko eta elkarreentzako eta profesionalentzako jardunaldiak on-line egiteko neurriak sar daitezke.

Bestalde, Berdintasuneko foru-arloak prestakuntza hori lan-ildo posible gisa planteatu du, bai Bizkaiko Emakumeen Partaidetzarako Kontseiluan, bai Lurralde Sarean.

3.2. SENTSIBILIZAZIOA ETA INFORMAZIOA

ERAKUNDE GUZTIENTZAKO gomendioek honako hauek jasotzen dituzte:

- La CMERI buruzko sentsibilizazio-kanpainak garatzea, kolektibo/eremuaren arabera: gizonen inplikazioa; desgaitasuna; adingabeak (hezkuntza- eta osasun-eremuak); landa-eremua... eta emakumeen aurkako indarkeriaren aurkako kanpainetan behar espezifikoak dituzten emakumeen eta nesken ikusgarritasuna zeharkakotzea (aniztasun funtzionala, belaunaldi-aniztasuna, migratzaileak, aniztasun afektibo-sexuala).

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

EAEko Emakumeen eta gizonen Berdintasunerako legearen bigarren aldaketaren lege-proiektua.

7. artikulua, toki-administrazioari zuzendutakoak, emakumeen eta gizonen arteko desberdintasun-egoerari eta berdintasuna sustatzeko beharrezko neurriei buruzko sentsibilizazio-jarduerak egitea ezartzen du.

Foru- eta toki-administrazioei eta beste erakunde publiko batzuei buruzko 10. artikuluan, era berean, emakumeen eta gizonen arteko desberdintasun-egoeraz eta berdintasuna sustatzeko beharrezko neurriez herritarrak sentsibilizatzea ezartzen du, eta diskriminazio anizkoitzeko egoerak eta hori sortzen duten faktoreak nola gurutzatzen diren nabarmentzen du.

26. artikulua gizarte-komunikabideei, publizitateari eta informazio- eta komunikazio-teknologiei buruzkoa da. Bertan, euskal administrazio publikoak, erakunde autonomoak eta haien mendeko edo haien lotutako gainerako erakunde publikoak aipatzen dira, indarkeria matxistari buruzko kanpaina instituzionalak hedatzen lagun dezaten, barneko eta kanpoko publizitate-guneak edo -lekuak lagaz.

**Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Bizkaiko 4/2018 FORU ARAUTEGIA,
ekainaren 20koa.**

57. artikuluan **Prebentzioa eta sentsibilizazioa**, honako hau planteatzen du: "Herritarren, erakundeen eta komunikabideen kontzientzia kritikoa sustatzea, publikoki adieraz dezaten indarkeria matxistaren adierazpen guztien aurkako gaitzespen kolektiboa, indarkeria hori desagerrarazteko konpromisoa adieraziz". Horretarako, kulturari, gazterian, kirolean, gizarte-politikan eta komunikazioan eskumenak dituzten sailen laguntza aurreikusten du.

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK

Sentsibilizazio- eta informazio-kanpainei dagokienez, urte hauetan honako hauek nabarmentzen dira: indarkeria matxistak desgaitasun funtzionaleko egoeretan dituen arazo espezifikoak, matxismo-adierazpen guztien aurkako borrokan gizonak parte hartzeko egiten diren deialdiei eta ijito-komunitatearekin egiten den lanari buruzko arreta eta informazioa.

NABARMENAK

ANIZTASUN FUNTZIONALAREKIN LOTUTAKOAK

- Emakundek, EDEKArekin batera, "Indarkeria matxistaren biktima diren neskato eta emakume desgaituak. Esku hartzeko jarraibideak ", profesionalak zuzenduta. Gida honen aurkezpenarekin batera, berariazko jardunaldi bat egin zen, eta gai bera jorratzen duen gida bat egitea aurreikusi da, emakumei zuzendua.
- 2020an, Emakundek, Fekooreko Berdintasun arloaren parte-hartzearekin, prebentzio-jarraibideak sartu zituen jai-inguruneetarako Beldur Barik kanpainan.

GIZONEN INPLIKAZIOAREKIN LOTUTAKOAK

- Emakunderen Gizonduz programaren barruko askotariko jarduerak, gizonak emakumeen eta gizonen berdintasunaren alde kontzientziatzera, parte hartzera eta inplikatzera bideratuak:
 - Sentsibilizazio- eta prestakuntza-programaren bidez. Programa horrek egokigarritasuna eta malgutasuna ahalbidetzen ditu, aurrez aurreko eta online ikastaroekin
 - Kanpaina espezifikoak, hala nola "Gizonok esan eta egin" 2018an eta zenbait jardunaldi espezifiko.
 - Joko birtuala "gazteak berdintasunean 2.0".
- Berdintasuneko foru-arloa:
 - 2019ko 25. kanpaina: "Osaba onak nahi ditugu!"

- Gizartegunea egin zuen: "Eta gizonak? Hombres, una mirada feminista desde las mujeres".
- Bizkaiko Lurralde Historikoan maskulinitatei eta gizonei buruzko gaiaren egoerari buruzko diagnostikoa egiteko eskatu zuen.
- Imaches 2018-2020 proiektua garatzea: Bizkaiko Foru Aldundiaren Berdintasunerako V. Planak ezartzen duenaren arabera, mikromatxismoetan, maskulinitate berrietan eta hezkuntzan eragiteko, emakumeen aurkako indarkeria desagerrarazteko tresna osagarri gisa.
- V. Foru Planean bertan zehazten da maskulinitate berriak gizonek gure gizartean emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko izan behar duten zeregin garrantzitsuztat hartzen direla. Gizonek ere jasaten dituzten rolak eta estereotipoak desagitea da ezartzen den helburua.
- Berdintasuneko foru-arloak 2015az geroztik ijitoen komunitateko maskulinitate berrien programa bat diruz laguntzen du, Erroma Eraldatuz, gizon ijitoak genero-berdintasunaren alde sentsibilizatzeko, gizonezkoen rol tradizionala zalantzan jarriz eta maskulinitasun-eredu alternatiboak proposatuz. Bilbon egiten da eta 30 gizonek parte hartzen dute.

EREMUKA

- Hainbat gairi buruzko sentsibilizazioa lantzen du Osakidetzak, urteko planaren etengabeko prestakuntzaren barruan, profil sanitario eta ez-sanitario guztietako profesionaleri zuzenduta.
- Hezkuntza Sailak hainbat kanpaina egin ditu ikastetxeetan hezkuntza-komunitate osorako, eta kasuak prebenitzea eta horien aurrean jarduten jakitea helburu duten gida eta protokolo batzuk prestatu eta zabaldu ditu, hala nola "haur eta nerabeen babesgabetasun, tratu txar, sexu-jazarpen eta abusu posibleak prebenitzeko eta hezkuntza-eremuan jarduteko protokoloa".

3.3. HEZKUNTZA

Arlo horretako gomendio orokorretan, honako hauek sartzen dira:

- **Genero-ikuspegia txertatzea eta sustatzea hezkuntza-esparru formalean eta ez-**

formalean, bai eta aisialdiko espazioetan ere, hezkuntza-programak indartuz: berdintasuna, hezkidetzatza, hezkuntza afektibo-sexuala eta erantzunkidetasuna.

- **Nerabeei tresnak ematea, emakumeen aurkako indarkeria identifikatu, prebenitu eta horren aurrean jarduteko.**

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

EAEko Emakumeen eta gizonen Berdintasunerako legearen bigarren aldaketaren lege-proiektua

28. artikulua.- xedapen orokorra. Hezkuntza-politika publikoetatik hezkidetzatza sustatzea ezartzen du. Pertsonaren garapen integralean oinarritutako hezkuntza-eredu hori sexuaren araberako estereotipoak eta rola alde batera utzita, diskriminazio mota oro baztertuta, eta generoak alboratu gabeko orientazio akademiko eta profesionala bermatuta. Hezkuntza-maila eta -etapa guztietan aplikatu behar da, helduentzako irakaskuntza barne, bai eta dimentsio guztietan ere, hala nola curriculumean eta antolaketan.

29. artikuluan (Curriculum), honako hauek nabarmentzen dira: emakumeen jakintza eta emakumeek gizateriaren garapenari egiten dioten ekarpen sozial eta historikoa integratzea, ikasleek etxeko lanekin, pertsonen zaintzarekin eta genero-baldintzapenik gabeko aukera akademikoan aukerarekin lotutako etorkizuneko zereginenez arduratzeko behar dituzten ezagutzak. Era berean, emakumeen aurkako indarkeria matxistaren prebentzioa, sexu-aniztasunaren eta bizikidetzatza-eredu desberdinen errespetua barne hartzen ditu.

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK.

Hezkuntza formalean, hezkidetzatza-planek prebentzioa, detekzio goiztiarra eta indarkeria sexistaren mota desberdinetako biktimei arreta ematea barne hartzen dituzte. I. Planak eremu horretan izan duen garapenaren emaitzak honako hauek dira: DBHko ikastetxeen % 71,7k berdintasuna eta sexismoaren detekzioa sartzen ditu prestakuntza-planetan, eta % 69,4k genero-indarkeriaren detekzioa eta prebentzioa. Lehen Hezkuntzako ikastetxeetan, % 61,2k berdintasunari eta sexismoa hautemateari buruzko prestakuntza jaso dute, eta % 40,2k genero-indarkeriari buruzkoa

Hezkuntza ez-formalari eta nerabe eta gazteei zuzendutako jarduerari dagokionez, Beldur Barik programa irismen eta parte-hartze handieneko hainbat erakundek koordinatutako jarduera da, hala nola Emakundek, Eudelek eta Bizkaiko Foru Aldundiak. Gazteen artean indarkeria sexista prebenitzera zuzenduta dago, eta 2009an sortu zen Berdintasunaren esparruan (Berdintasunaren aldeko eta Emakumeen Aurkako Indarkeriaren aurkako Euskadiko Udalen Sarea). Urtetik urtera, parte-hartzea handituz joan da, lehiaketara aurkeztutako lanen, ikastetxe

parte-hartzaileen eta parte hartzen duen ikastetxeren bat duten udalerrien kopuruak erakusten duen bezala.

Udal-mailan, jarduera irisgarriak, egokituak eta genero-ikuspegia dutenak antolatzeke unean uneko esperientziak daude udaletako gazte-guneetan, hala nola Gaztelekuan, Gaztegunean...

NABARMENAK

HEZKUNTZA FORMALEA

- "Euskal hezkuntza-sisteman hezkidetzeta eta genero-indarkeriaren prebentzioa lantzeko I. Gida Planarekin" lan egin da 2014tik 2018ra.
- Bigarren plan bat egin da: "Euskal sistemarako hezkidetzako II. Plana, berdintasunerako eta tratu onerako bidean. (2019-2023) "parte-hartze zabala izan du: Hezkuntza Ikuskaritza, ISEI-IVEI, Berritzegune Nagusia, zonako Berritzeguneak, Hezkuntza Berritatzeko Zuzendaritzako zerbitzu zentralak, Hezkuntza Saileko Berdintasunerako teknikaria, Emakunde, Familia Politikako eta aniztasuneko Zuzendaritza eta Berritzeguneetako hezkidetzako beste aholkularitza batzuk.
- II. Planak honako hauek hartzen ditu kontuan zuzeneko biktima gisa: genero-indarkeriaren biktima diren emakumeen seme-alabak, desgaitasunen bat duten haurrak eta emakumeak arrisku handiko kolektibo gisa, osasun mentaleko arazoak dituzten emakumeak, emakumeen genitalen mutilazioaren arriskua (EMG) eta beste indarkeria-mota berri batzuk: sexting, sextorsión, Grooming edo child-grooming eta el Revenge porn.
- Emakundek honako hauek egin eta zabaldu ditu:
 - 2016an argitaratutako EMGri buruzko diagnostikoa egin ondoren, Osakidetzarekin honako hau egin zuen: "Emakumeen mutilazio genitala. Euskadiko osasun-sisteman gomendatutako jardueren gida".
 - Hezkuntzaren eremuan emakumeen genitalen mutilazioa prebenitzea, Hezkuntza Sailarekin.

HEZKUNTZA EZ-FORMALA

- Beldur Barik programak hamaikagarren edizioa du 2020an, eta gazteei kontzientziazio-tresnak ematen jarraitzen du, indarkeria matxista prebenitzeko eta gizartea berdintasunezko eredu baterantz aldatzeko. Oso programa finkatua da, goranzko joerarekin; 2019an, 392 lan aurkeztu ziren lehiaketan, eta 2020an, egoera

soziosanitarioan zailtasunak izan arren, 200 baino gehiago.

4. ERREALitatea EZAGUTZEKO GOMENDIOEN JARRAIPENA EGITEA

4.1. DATUEN ERREGISTROA ETA JARRAIPENA

UDALAZ GAINDIKO gomendioak

Gomendio **orokorrak**

- Datuen erregistroaren garrantziaz sentsibilizatzea: erakundeak eta horietako teknikariak kontzientziatzea datuen erregistroaren garrantziaz eta horien beharrezko kalitateaz, kasuen jarraipena eta ebaluazioa egiteko, eta arreta hobetzeko premiak detektatzeko, bereziki premia espezifikoak dituzten taldeen kasuan.

Gomendio **finalistak**

- Erreferentzia kontzeptual eta terminologikoen esparru komuna eta datuak erregistratzeko sistema homogenea garatzea.

UDALERRI ETA MANKOMUNITATEEI zuzendutako gomendioak

- Erakunde arteko Akordioaren jarraibideen jarraipena
- Datuen erregistroa bere gain hartzea, gizarte-zerbitzuen berezko eginkizun gisa.
- Informazioa biltzeko eta zentralizatzeko euskarriak prestatzea
- Datuak erakunde konpilatzaileei komunikatzea

ARRETA-ZERBITZUAK DITUZTEN ERAKUNDEEI zuzendutako gomendioak

- Datu pertsonalen babesa, VCM kasuetan
- Adingabeen datuen erregistroa

- **Desgaitasuna eta beste arazo batzuk dituzten emakumeen historia klinikoko VCM datuen erregistroa**
- **Datuen erregistroa, erabiltzaileen eta profesionalen gogobetetasuna ezagutzeko.**
- **Datuen erregistroa, zerbitzuen erabilera ezagutzeko: sarbidea eta deribazioa, abandonu-puntuak...**

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

EAEko Emakumeen eta gizonen Berdintasunerako legearen bigarren aldaketaren lege-proiektua

51. artikulua- Ikerketa eta datu-bilketa, komunikazioa eta zabalkundea. Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioak emakumeen aurkako indarkeria matxistaren adierazpen desberdinen kasuei buruzko informazio-sistema elektronikoa partekatua ezartzea bultzatuko du, osasun-, hezkuntza-, polizia-, epaitegi- eta gizarte-arloetan dauden sistemekin koordinatuta..

Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Bizkaiko 4/2018 FORU ARAUTEGIA, ekainaren 20koa..

IV. KAPITULUAREN BARRUAN. INDARKERIA MATXISTA DESAGERRARAZTEA, 55. artikuluan. Arreta eta babesa, g) letran adierazitakoaren arabera. "Haien aurkako indarkeriari aurre egiten dioten emakumeen datu pertsonalen tratamendua jaso, informatu eta baimentzeko sistema bat bultzatuko dute, eta, hala badagokio, adingabeek sarbide-kontrola eta goi-mailako segurtasun-neurriak hartuko dituzte".

H) atalean, beste erakunde batzuekiko lankidetzara aipatzen du, "Sistema arin, eraginkor eta efikaza izateko, indarkeria horren errealitatea, espazioak eta formak ikuspegi intersektorialetik hurbilago dimentsionatu ahal izateko".

BOTERE JUDIZIALARI BURUZKO 6/1985 LEGE ORGANIKOA, UZTAILAREN 1EKOA. Azken eguneratzea, 2019/07/25ean argitaratutakoa

Aipagarria da, III. txostenaren jarraibideetako bati dagokionez, Botere Judizialaren araudi berria, epaitegiei eskatzen diena **informazio estatistiko berezia jasotzeko**, biktimen desgaitasunaren adierazle bat barne, eta genero-indarkeriaren biktima diren adingabeen erregistro estatistiko bat ezartzeko, desgaitasunaren adierazlearekin bereiztea ere ahalbidetuko duena.

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK

Oro har, datuak erregistratzeko beharrari buruzko sentsibilizazio eraginkorrena informazio-sistemak aldizka mantentzea eta landutako eta aztertutako emaitzak itzultzea da, gaur egun bi erakundek garatzen baitute: Emakundek eta Bizkaiko Indarkeria Matxistaren Behatokiak.

Bi sistemek eta horien emaitzek, 2016an Emakundek eta 2004an Behatokiak abian jarritakoak, finkatu egin dira, gero eta sektore eta gizarte-eragile gehiagok parte hartzen dute, eta are gehiago Emakunderen aplikazioaren kasuan, berriena delako, azken urteotan datu- eta informazio-eskaerei pixkanaka erantzun hobea ematen zaiela ikusi da. Eta biek, gobernuko sailez gain, tokiko sareak ere inplikatzeko dituzte, lehen mailako informazio-iturri gisa.

Behatokiaren kasuan, 16 urteko ibilbidean, datu-eskaerei emandako erantzunen aurrerapena ikuspegi zabalago batetik ikusten da, azken lau urteetatik harago.

Toki-erakundeek kasuan, informazioa biltzeko eta informazioa zentralizatzeko euskarriei dagokionez, Behatokiaren esperientzian hobekuntza esanguratsuak hauteman dira; hobekuntza horien ondorioz, pixkanaka-pixkanaka, udal-agendetan sartzen da udal-etxebizitzeko datu-bilketa, organoaren jardueraren hasieran ia ez baitzegoen. Gaur egun, Behatokiak ia toki-erakunde guztiei buruzko informazioa lortzen du ekitaldi bakoitzean.

Bildutako informazioaren tratamenduari esker, Behatokiak hainbat produktu egin ditzake (txostenak, datu-baseak, atlasak), informazioa ematen duten erakundeek eskura. Datuak biltzeko prozesuek udal-eremuari dakarkioten ahaleginaz jabetuta, azaroaren 25eko testuinguruan, Behatokiak erakunde horientzako txosten indibidualizatuak egiten ditu, baliabide espezializatuetan artatutako herri horretako biztanleei buruzko datuekin, data horretan toki-erakundeek lantzen dituzten hausnarketa-prozesuetan laguntzeko.

Kontzeptu- eta terminologia-erreferentzien esparru komun bat eta datuak erregistratzeko sistema homogeneo bat garatzea prozesu luzea da, baina, era berean, zaila da gizarte-errealitateak eta kontzeptuen aurrerapenak eta berrikuspenak aldatzen direlako. Beren sistemak errealitate aldakor horretara egokitzeko ardura duten erakundeek kanal irekiak dituzte helburu horrekin.

Administrazioek datuak tratatzea Datuak Babesteko Legearen mende dago. Emakumeen aurkako indarkeriari buruzko datuak desgaitasuna eta beste arazo batzuk dituzten emakumeen historia klinikoan erregistratzeari dagokionez, aurreko egoera mantentzen da, eta Historia Klinikoan jasotzen da.

Datuen erregistroari dagokionez, erabiltzaileen eta profesionalen gogobetetasuna ezagutzeko, aurreko egoera mantentzen da. Osakidetzak urteko gogobetetasun-inkestak egiten ditu zerbitzu

guztietan, bai eta Emakume eta Familien Esku-hartze Zerbitzuan ere. Zerbitzu horrek galdetegiak aurkezten ditu zerbitzua amaitzean, bai eta antzeko beste esperientzia batzuk ere udal-zerbitzuetan, edo lortutako informazioa ez da ustiatzen edo ez da erakundeetatik kanpo aurkezten.

Zerbitzuen erabilera, sarbidea eta deribazioa eta abandonu-puntuak ezagutzeari dagokionez, ez dago informazio sistemikorik. Informazio mota horren eskuragarritasunaren adibide gisa, Emakumearen eta Familien Esku-hartzearen Zerbitzuak zerbitzuak ematen dituzten erakundeek urtero ematen dituzten memoriak ditu. Memoria horietan, prozesuak bertan behera uzteari, beste baliabide batzuetara bideratzeari eta oinarrizko gizarte-zerbitzuetara bideratzeari buruzkoak jasotzen dira.

NABARMENAK

AURRETIAZKO LAN-ILDOAK GARATZEA

- Bizkaiko Foru Aldundiak, Behatokiaren bidez, lurralde-datuak biltzeko sistema mantentzen du. Sistema horren bidez, EAEko Administrazio Publikoaren hiru mailetako (autonomikoa, forala eta udalekoa) zerbitzu publikoek Bizkaian emakumeen aurkako indarkeriaren arloan dituzten baliabideei eta arreta-datuei buruzko informazioa zentralizatzen du. Zehazki, Udal Harremanetarako Sarearen bidez, Behatokiak udal-erakundeetatik datorren informazioa biltzen du, eta udalerriek eta mankomunitateek erabateko lankidetzara dute datuak biltzeko prozesuetan.
- Indarkeria aldizkarian, datuen erregistroaren garrantziaz sentsibilizatzeko berariazko atal bat sortu zen: "Sarean beste behatoki batzuekin" atala, argitalpenean bi urtez mantendu dena, 2018ko martxotik 2020ko maiatzera. Genero-indarkeriaren hainbat behatokiri egindako elkarrizketen bidez, organo espezializatu horiek egindako lanaren, zailtasunen eta lorpenen berri eman da, bai eta datuen erregistroan antzemandako premien berri ere. Botere Judizialaren Kontseilu Nagusiaren Etxeko Indarkeriaren eta Genero Indarkeriaren aurkako Behatokiak, Genero Indarkeriaren aurkako Estatuko Behatokiak eta autonomia-erkidegoetakoek edo tokikoek parte hartu dute (Aragoi, Andaluzia, Galizia eta Jerez).
- Emakundek, arretari eta baliabideei buruzko informazioa biltzeko adierazle-sistema bat eta 2013-2015 bitarteko aplikazio informatikoa landu ondoren, 2016an abiarazi zuen bilketa. Europako Batzordeak 2019ko irailean ikuskapen bat egin zuen Istanbulgo Hitzarmeneko neurriak betetzen diren ebaluatzeko, eta beste eskaera bat egin zien erakundeei, gai horri buruzko eduki arauemaile eta programatikoei buruz..

ADINGABEEN DATUEN ERREGISTROA

- Ertzaintzak aldaketa informatikoak egin zituen atestatueta genero-indarkeriaren biktimen seme-alaba adingabe guztiak identifikatzeko, deliturik jaso ez bazuten ere. Ertzain-etxe guztiei jakinarazi zitzairen, eta 2020/04/20tik zehatz-mehatz egiaztatzen ari dira identifikazio hori egiten ari direla.
- Emakumearen eta Familien Esku-hartzearen Zerbitzuak espezifikoki erregistratzen ditu genero-indarkeriaren biktima diren adingabeengan espezializatutako esku-hartze familiarreko programan arreta jasotzen duten adingabeen datuak, edo adingabeei berariaz zuzentzen ez zaizkien beste programa/baliabide espezializatu batzuetan arreta jasotzen dutenenak, hala nola etxeko indarkeriaren biktima diren emakumeetan harrera edo familia-esku-hartze espezializatua egiten dutenenak..

GARAPEN BERRIAK

- 2020an, Berdintasuneko Zuzendaritza, Behatokiaren garapenaren esparruan, landu beharreko datuak eta adierazleak biltzean indarkeria matxistaren esparru kontzeptuala zabaltzeko prozesu bat hasten ari da, 4/2018 Foru Arauan ezarritakoa garatuz.

4.2. IKERKETA ETA ZABALKUNDEA

UDALAZ GAINDIKO ERAKUNDEEI zuzendutako gomendioak

- **Arazoaren hainbat alderdiren ezagutza eta jarduketan eraginkortasuna hobetzea:**
 - A. Babes-aginduak: kausak, emakiden eragina, edukia, ondorioak eta ondorioak**
 - B. Emakumeen aurkako indarkeriaren gizarte-pertzepzioan aldaketak hautematea.**
 - C. desabantaila, gutxiengoa eta/edo estigmatizatua duten taldeak: emakume etorkinak, gutxiengo kulturaletakoak, 60 urtetik gorakoak, emakume lesbianak, dibertsitate funtzionala duten emakumeak, mendekotasun-arazoak dituzten emakumeak, gaixotasun mentalak dituztenak, etab.**
 - D. Emakumeen aurkako indarkeriaren eraginpean egoteak haurtzaroen (haurdunaldian barne), nerabezaroan eta/edo helduaroan izan dezakeen eragina eta eragina, desgaitasunak, gaixotasun mentalak eta toxikomaniak garatzeari edo larriagotzeari dagokionez.**
 - E. Arriskua baloratzeko tresnak gizarte-zerbitzuetarako eta osasun-esparrurako**

F. Hedapen-kanpainen eraginkortasuna

G. Arreta-baliabideak egokitzeko beharren jarraipen sistematikoa egitea

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

EAEko Emakumeen eta gizonen berdintasunerako legearen bigarren aldaketaren lege-proiektua

Legeak Administrazioa behartzen du biztanleria osoaren prospekzio-inkestak eta aldizkako ebaluazioak egitera, indarkeria matxistarekin eta dauden baliabideen eskuragarritasunarekin, irisgarritasunarekin eta kalitatearekin zerikusia duten arazoaren garrantzia ezagutu ahal izateko, etengabeko hobekuntzaren eta Zehazki, 51. artikuluan – **Ikerketa eta datuak biltzea, komunikatzea eta zabaltzea** – Adierazten da beharrezkoa dela ikerketa sustatzea indarkeria matxista identifikatzeko kausei, ezaugarriei, zailtasunei, horrek osasunean eta emakumeen aurkako indarkeria matxistaren hainbat eratako eskubideen erabileran dituen ondorioei eta inpaktuari buruz, eta neskatoen aurka egindakoak nabarmentzen ditu. Halaber, hura desagerrarazteko eta haren ondorioak konpontzeko aplikatzen diren neurrien eraginkortasunari eta egokitasunari buruzko azterketa.

Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Bizkaiko 4/2018 FORU ARAUTEGIA, ekainaren 20koa.

56. artikuluan. Ikerketa, adierazi du BFAk politika publikoek indarkeria matxistaren arloan izan behar dituzten erronkei buruzko azterketa egin duela, bai eta gai horri buruzko ezagutza zabaldu ere, ondoren politikak eta antolaketa-eredua ebaluatu eta doitu ahal izateko.

Bizkaiko Indarkeria Matxistaren Behatokiari dagokionez, indarkeria matxistaren arloan eskumena duen sailari atxikita dagoela adierazi du, eta bere helburu nagusiak azpimarratu ditu: "Bizkaiko Lurralde Historikoan indarkeria matxistaren eta abian jarritako politika instituzionalen ondorioen jarraipena egiteko gaitasuna duen informazio-sistema bat eraikitzea. Eta gomendioak eta proposamenak egitea, Bizkaiko indarkeria matxistaren eremuan eragina duten zerbitzuen eta prestazioen eskaintzan hobekuntzak sustatzeko».

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK.

Azken urteotan ikerketaren egoeraren ideia orokorra lortzeko informazio-iturriek, erakundeek emandako informazioaz gain, Behatokiaren jardueraren esparruan identifikatutako azterlanen eta Emakundeak editatutako/diruz lagundutako ikerketen dokumentuen berrikuspena barne hartzen dute.

NABARMENAK

EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIAREN PERTZEPZIOARI BURUZ

- Bizkaiko Foru Aldundiko Berdintasun Zuzendaritzak Imaches proiektuan parte hartzen du. Proiektu horretan, emakumeen aurkako indarkeriari buruzko gizarte-pertzepzioaren aldaketak ezagutzeko eta hautemateko aukera ematen duten azterlanak garatzen dira, eta hainbat adinetako gizonen kontzeptuan eta iritzietan sakontzen da.
- Emakundek indarkeriaren pertzepzioari buruzko galdera espezifikoak sartu ditu Lehendakariak egiten dituen gizarte-pertzepzioari buruzko aldizkako inkestetan.
- Hezkuntza Sailak azterlanak egin ditu, hezkuntza-eremuan emakumeen aurkako indarkeriaren hainbat alderdi hobeto ezagutzeko: "Genero-berdintasuna Lehen Hezkuntzan eta DBHn, Euskadin. ISEI-IVEI "eta" Euskal Autonomia Erkidegoko zuzendaritza-taldeek ikusitako genero-berdintasuna".

PREMIA ESPEZIFIKOAK DITUZTEN EGOERAK

- Gomendioetan jasotako balizko gai horien artean, Emakunderen diru-laguntzek eta bekek neurri handiagoan finantzatzen dituzte ijito-komunitatearekin zerikusia dutenak eta desabantaila duten, gutxiengoa duten edota estigmatizatuta dauden beste talde batzuei buruzko beste batzuk.
- "Indarkeria matxistaren biktima diren neskato eta emakume desgaituak. Emakunderen "esku hartzeko jarraibideak", EDEKArekin batera, beharrezko ikerketalana egin ondoren.

ARRISKUA BALORATZEKO TRESNAK

- Nabarmentzekoa da Emakume eta Familien Esku-hartze Zerbitzua egiten ari den ikerketalana, Esku-hartze Ereduaren esparrutik, indarkeria matxistak emakume biktimgan eragindako kalte sozialaren balorazioari buruzkoa, eta, ondoren, antzemandako beharretan esku hartzea. Adierazleak honako hauei buruzkoak dira: haien gizarte-bizitzan duten eragina, autogobernurako gaitasuna, bizi-dinamismoak, kudeaketa ekonomikorako gaitasuna, seme-alabekiko babes-betebeharrak behar bezala betetzeko gaitasuna, ahalduntze-maila, beldurra...

5. ARRETA-GOMENDIOEN ETA PROGRAMEN JARRAIPENA

Genero-indarkeriaren aurkako Estatu-itunaren esparruan premiazkoen jo ziren neurrietako bat da lege-aldaketa egokiak egiteko beharra, toki-administrazioak jarduerak egin ahal izan ditzan gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna sustatzeko, bai eta genero-indarkeriaren aurka ere, herritarrengandik eta, beraz, biktimengandik hurbilen dagoen administrazioa den aldetik.

lido horretan, planteatzen da gai horiek Toki Araubidearen Oinarriak arautzen dituen apirilaren 2ko 7/1985 Legearen 25.2 artikuluan udalerrien eskumen propioztat jasotako gaien katalogoan sartu beharko direla. Bestalde, uztailaren 3ko 6/2018 Legeak, 2018rako Estatuaren Aurrekontu Orokorrei buruzkoak, zenbateko espezifikoak ezarri zituen toki-erakundeentzat, Genero Indarkeriaren aurkako Estatu Ituna inplementatzeko.

.5.1. ARRETA-ZERBITZUAK

Eraginkortasun- eta kalitate-helburuekin lotutako gomendio OROKORRAK

- **Zerbitzu bakoitzaren erantzukizuna segurtasuna eta kalitatezko arreta egokia ematen (estandarrek), behar espezifikoak dituzten biktimak ere kontuan hartuta, eta plangintza- eta ebaluazio-prozedura parte-hartzaileak berrikusiz eta sortuz, langileekin eta emakume erabiltzaileekin**
- **Emakumeen aurkako indarkeria baliabideetarako aurrekontuak mugatzea**
- **Arretaren kalitatea**
- **Genero-indarkeriaren biktima diren adingabeentzako arreta espezializatua bermatzea**
- **Erabiltzaileen konfidentzialtasuna eta anonimotasuna**
- **Biktimen eta profesionalen segurtasuna baliabideetan**
- **Bada, emakumeak egiteko gaitasuna**

Gomendio FINALISTAK

- **Biktimei laguntzeko programetan, antzeko indarkeria-egoera gainditu duten eta erreferente positibo gisa balio dezaketen emakumeekin harremanetan jartzea.**

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

EAEko Emakumeen eta gizonen Berdintasunerako legearen bigarren aldaketaren lege-proiektua

- Honako erronka hauek planteatzen dira zerbitzuen arloan:
- Emakumeen aurkako indarkeria matxistaren mota guztietako biktimei arreta emateko sistema zabaltzea, etxeko indarkeriaren eta sexu-indarkeriaren biktimez harago.
- Detekzio goiztiarreko sistemak hobetzea, hezkuntzaren, osasunaren, poliziaren, justiziaren, lanaren eta gizartearen arloko profesionalentzat detekzio-protokolo eguneratuak daudela ziurtatuz.
- Biktimei erreparazioa emateko eskubidea bermatzea, jasandako kalteegatik kalte-ordaina, egia aitortzea, indarkeriazko gertaerak ez errepikatzea eta arreta emateko baliabide publikoen bidez erabat berreskuratzea errazteko neurriekin.
- Hurrei, nerabeei eta mendekotasuna duten beste pertsona batzuei egokitutako arreta-zerbitzuak daudela bermatzea, indarkeria matxista erabiltzen den ingurune batean bizi badira, eta berariaz indarkeria matxistaren biktimatzat jotzea..

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK.

Esku hartzeko eremu bakoitzarekin zerikusia duten gaiak zehatzago aztertuko dira hurrengo ataletan.

Kalitatea hobetzeari eta arreta integralari buruzko gomendio guztiak epe luzeko egoeretara egokitzeko garapen-prozesu baten parte dira; beraz, kasu honetan, neurri txikiagoan, erantzun zehatzak edo biribilak eman daitezke.

- Bai, ikusten da zerbitzuak eta programak gero eta hobeto egokitzen direla aniztasun funtzionalera, batez ere.
- Oro har, plangintzan hainbat mailatako teknikariek parte hartzen dute, arloen arabera.
- Aurrekontuak egonkorak dira, eta, oro har, urteko igoerak dituzte.

NABARMENAK

PREMIA ESPEZIFIKOETARA EGOKITZEA

- Telefono bidezko arreta-zerbitzuak (900 840 111) 51 hizkuntzatan ematen du arreta. Entzumen-urritasuna eta/edo hizketa-urritasuna duten emakume gor-mutuekin idatziz

komunikatzen ziren, eskura zuten txat baten bidez. Gaur egun, SVI visual kanala sartu dute, estatu mailakoa, zeinu-interpretatzaile bat aurkeztu duena. Beraz, komunikazio-aukerak eta -formulak zabaltzen dira:

- Chat, idazketa bidez
- Zeinu-mintzaira: emakumea eta hari arreta ematen dioten langileak interpretatzaile bidez komunikatzen dira.
- Ezpainen irakurketa (pertsonei askok ez dakite zeinu-mintzaira)
- Fonazio ona duten emakumeek (soilik entzumen-disfuntzionalitatea duten emakumeek) zuzenean egin dezakete galdera, nahiz eta erantzuna zeinu-mintzairaren bidez jaso, edo idatziz.

INDARKERIA-EGOERA GAINDITU DUTEN EMAKUMEAK IZATEA ERREFERENTE POSITIBO

- **Volari** dokumentalaren lanketak eragin nabarmena izan du indarkeria matxistaren biktimen emakumeak dituzten elkarten jardueran, eta jarduera handiagoa sortu da elkarte-mugimenduan.
- Emakumearen eta Familien Esku-hartzearen Zerbitzua indarkeria matxistatik bizirik ateratu diren emakumeei eta haien ardurapeko pertsonen arreta emateko programa pilotua garatzen ari da, elkarrekintza-taldeen, eta indarkeria-bizipenak gainditu dituzten emakumeak bertaratzea aurreikusten da.

5.1.1. GIZARTE-EREMUA

HARRERA

Gomendioen helburua da baliabide horiek lurralde osoan erabiltzeko aukera emango duen sare bat sortzea, biktimen inguruabarren arabera; baliabideak azalerrak ari diren ezaugarrietara egokitzea, hala nola egonaldi luzeetarako, erabiltzaileen aniztasunerako eta baliabide berriak sortzeko joera, hala nola arazo sozial anizkoitzarekin lotutako premia bereziak dituzten emakumeentzako berreskuratze- eta gizarteratze-zentro bat.

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

Oro har eta arreta-baliabideei buruzko erreferentziekin batera, emakumeen eta gizonen berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeriarako legeak ezartzen dute administrazioek beren baliabideak egokitu eta/edo sortzeko konpromisoa hartu behar dutela, baliabideak eskuratzen dituzten pertsonen aniztasunari eta hautematen diren premiei erantzuteko. EAEko Emakume eta Gizonen VII. Planak planteatzen du bizirik ateratu

diren biktimei arreta integrala bermatzea, ahalduntzearen ikuspegitik, nazioarteko estandarrekin bat etorritz.

Urriaren 6ko 185/2015 Dekretuak, Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren prestazio eta zerbitzuen Zorroari buruzkoak, ezartzen duen erreferentzia-aldiaren barruan, harreraretxeen kopuruak gora egin du Bizkaian 2018-2019 aldian.

Salbuespen horrekin, ez dago gomendio-multzo honetan planteatutako gaiak artikulatzen edo zehazten dituen beste xedapenik.

LAGUNTZA PSICOLOGICA

Arlo horretan, gomendioak baliabideak beharizan espezifikoetara egokitzean (itzulpena, deszentralizazioa) eta adingabeei gurasoen baimenik gabe arreta eman ahal izatean oinarritzen dira.

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

1/2004 Lege Organikoa, abenduaren 28koa, genero-indarkeriaren aurka oso-osoko babesa emateko neurriei buruzkoa. Aldaketa: 2018ko abuztuaren 4a

Arlo horretan, Legean jasotakoa nabarmentzen da: "Kondena-epaia eman da, eta zigorerantzukizuna azkentzen ez den bitartean edo gurasoetako baten aurkako zigor-prozedura hasi da, bien seme-alaben bizitzaren, osotasun fisikoaren, askatasunaren, osotasun moralaren edo sexu-askatasun eta -ukigabetasunaren aurka egiteagatik". **Adingabeak, edo beste gurasoaren aurka atentatzeagatik**, nahikoa izango da haren baimena seme-alaba adingabeei arreta eta laguntza psikologikoa emateko, eta lehenari informazioa eman beharko zaio.

FAMILIA ELKARGUNEAK (PEFs)

Indarkeria horren biktima diren adingabeak familia-elkarguneetara bideratzeko prozesua berrikusteko beharra planteatu da.

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

1/2004 Lege Organikoa, abenduaren 28koa, genero-indarkeriaren aurka oso-osoko babesa emateko neurriei buruzkoa. Aldaketa: 2018ko abuztuaren 4a

Orain arte ez dago arau-erreferentzia berririk zerbitzu horiei buruz. Legean **66. artikulua** sartu da, jarduketa judizialari buruzkoa: "Epaileak agindu ahal izango du genero-indarkeriagatik erruztatuaren bisita-, egonaldi-, harreman- edo komunikazio-araubidea etetea, haren mendeko adingabeei dagokienez.

Etendura erabakitzen ez badu, epaileak edozein kasutan erabaki beharko du genero-indarkeriagatik erruztatuaren egonaldi-, harreman- edo komunikazio-araubidea egikaritzeko modua, haren mendeko adingabeei dagokienez. Halaber, behar diren neurriak hartuko ditu adingabeen eta emakumeen segurtasuna, osotasuna eta susperraldia bermatzeko, eta haien bilakaeraren jarraipena egingo du aldian-aldian.»

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK:

Harrera-zerbitzuaren izaera dela eta, azken urteotan etengabeko egokitzapenak egin behar dira, emakume erabiltzaileek dituzten ezaugarrien arabera, eta egokitzapen mota horrek eman du aurrerapen handiena urte hauetan. Baliabideak azaleratzen ari diren ezaugarrietara egokitzea dakar, hala nola egonaldi luzeetarako joera, erabiltzaileen aniztasunera. Irismenaren jarraipenak eta analisiak aukera ematen dute joerei buruzko informazioa lortzeko eta baliabideak informazioaren emaitzen arabera planifikatzeko.

Arreta psikologikoak ezarritako lan-ildoari eusten dio, zerbitzu-eredu deszentralizatuarekin eta arreta-ordu askorekin, eta, oro har, oso ondo baloratzen da. Hizkuntza-oztopoei aurre egiteko, 2014an psikoterapia ingelesez eta frantsesez ere eskaintzen da, eta 2018an arreta zeinu-mintzairan jasotzeko aukera gehitzen da.

Ez dago zuzeneko informaziorik familia-elkarguneei buruz; beraz, txosten honetako ondorioen parte diren kanpoko balorazioetan landuko da.

NABARMENAK

- Bizkaiko Foru Aldundia buru duen proiektua garatzen ari da, Bizkaian Harrera Baliabideen Lurralde Sarea sortzeko, harreran hartutako pertsonen konfidentzialtasun, segurtasun eta malgutasun handiagoa ahalbidetzeko.
- Harreran dauden emakumeei laguntzeko neurri gisa, bi esperientzia ezagutzen dira:
 - Emakumeei Laguntzeko eta Familiei Laguntzeko Zerbitzuak hornidura ekonomiko bat bideratzen du adingabeak zaintzen dituen pertsona bat kontratatzeko, mugikortasun eta autonomia handiagoa izan dezaten, xede horretara bideratutako egoitza-baliabidean (gizarteratzeko eta laneratzeko harrera-etxebizitzak) hartutako emakumeak gizarteratzeko eta laneratzeko.

- Santurtziko Udalak kangura-programa bat du.

- 2018az geroztik, BFAko Arreta Psikologikoko Zerbitzu espezializatuak zeinu-mintzairako arreta psikoterapeutikoa eskaintzen du.

ETXEBIZITZA ETA DIRU-LAGUNTZAK

Izapideak arintzea planteatzen da, emakumeen bizitza autonomia erraztuko duten formula berriak bilatzea eta gizarte-zerbitzuen txostenak onartzea, laguntzak eskuratzeko.

GIZARTE ETA LAN-ARLOKOA

Kasuak detektatzeari buruzko gomendioak, Genero-indarkeriaren biktima izateko legezko akreditazioaren baldintzapena berrikustea DSBE jasotzeko eta trebakuntzan eta enplegu-bilaketan laguntzeko neurriak.

Lege- eta arau-gaiek bi eremuetako zerbitzu eta baliabideei ere eragiten diete.

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

106/2018 Errege Dekretua, martxoaren 9koa, 2018-2021 aldirako Etxebizitzaren Estatuko Plana arautzen duena.

Esleipenak, laguntzak eta diru-laguntzak jasotzen dituen planaren barruan, lehentasunezko sektoretzat hartzen dira, beste talde batzuen artean, familia-kargak dituzten guraso bakarreko familia-unitateak, genero-indarkeriaren biktima egiaztaturen bat duten bizikidetz-unitateak eta genero-indarkeriaren ondorioz umezurtz adingabearen guraso-ahala, tutoretza edo familia-harrera iraunkorra pertsonaren batek bere gain hartzen duen bizikidetz-unitateak.

1/2004 Lege Organikoa, abenduaren 28koa, genero-indarkeriaren aurka oso-osoko babes emateko neurriei buruzkoa. Aldaketa: 2018ko abuztuaren 4a

Legearen azken aldaketa hori egin arte, genero-indarkeriaren biktima dela egiaztatzeko, genero-indarkeriagatiko delituagatiko kondena-epaia, babes-agindua edo biktimaren aldeko kautelazko neurria zuen beste edozein ebazpen judicial erabiltzen zen, eta, salbuespen gisa, Fiskaltzaren txostena ere bai, zantzuak bazeudela adierazteko. Aldaketa horretatik aurrera, egiaztapenerako baliozkotzat jotzen dira gizarte-zerbitzuen, zerbitzu espezializatuak edo

genero-indarkeriaren biktimentzako Administrazio Publiko eskudunaren harrera-zerbitzuen txostena. Gobernuak eta autonomia-erkidegoek oinarritzko egiaztapen-prozedurak ezarriko dituzte.

Laguntza ekonomikoari dagokienez, laguntza horren zenbateko bat langabeziagatik sei hilabeteko subsidioaren baliokidea izango da. Ofizialki aitortutako desgaitasunaren 100eko 33 edo gehiagoko desgaitasunarekin, langabeziagatik hamabi hilabeteko sorospenaren baliokidea. Indarkeriazko Delituen eta Sexu Askatasunaren Aurkako Delituen Biktimei Laguntzeko eta Laguntzeko abenduaren 11ko 35/1995 Legean aurreikusitako edozeinekin bateragarria dela ezartzen du, bai eta arrazoi beragatik eman daitezkeen beste laguntza ekonomiko autonomiko edo lokal batzuekin ere.

EAEko Emakumeen eta gizonen Berdintasunerako legearen bigarren aldatzeko lege-proiektua

Emakumeen bizitza autonomoa erraztuko duten formula berriak bilatzeko, Legeak Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren eta Gizarteratzeko eta Diru Sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren arauak eta prestazioak egokitzea aurreikusten du, honako hauek bermatzeko:

- A) Ordainketa bakarrek laguntzak baliabide ekonomiko nahikorik ez duten eta enplegagarritasun-zailtasunak dituzten biktimentzat.
- B) Emakumeen aurkako indarkeria matxistaren biktimen seme-alaba umezurtzentzako laguntza ekonomikoa.
- C) Ezohiko laguntzak, ebaluatu eta egiaztatu daitezkeen premia pertsonaleko egoerak arintzeko.

20/2007 Legea, uztailaren 11koa, Langile Autonomoaren Estatutuarena. 2019ko martxoaren 7ko aldaketa

32. bis artikuluan. Gizarte Segurantzako kotizazioaren onurak, epeetan eta kenkarietan onurak ezartzen ditu, bai eta genero-indarkeriaren biktimentzako kuoten murrizketa nabarmena ere.

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK

Prozeduretan egindako hobekuntza puntualak identifikatu dira, eta, batez ere, araudi berria aplikatzeko prozesua. Taula honetan zehazten da.

NABARMENAK

ETXEBIZITZA ETA DIRU-LAGUNTZAK

- Artikulu hauek aplikatzen dira: Genero-indarkeriaren biktima diren emakumeentzako etxebizitzaren arloko ekintza positiboko neurriei buruzko Etxebizitza eta Gizarte Gaietako sailburuaren 2006ko urriaren 4ko Aginduaren 6. eta 7. artikulua; horren bidez, kasu jakin batzuetan izan ezik, 3 hilabeteko ebazpen-epea betetzen da.
- Genero Indarkeriaren Biktimaren Egiatzapena eskatzeko eta emateko prozesuari dagokionez, eta lege-berrikuntzetera egokitzeko beharrari dagokionez, Berdintasunerako Konferentzia Sektorialaren esparruan, 2019an lantalde bat sortu zen EAEn, udaleko gizarte-zerbitzuek, Eudelek, Eusko Jaurlaritzako Gizarte Zerbitzuen Zuzendaritzak, Lanbidek eta Emakundek osatua, identifikatu ziren galderak, gogoetak eta zailtasunak mahai gainean jartzeko.
- Talde horrek erabaki zuen, behin-behinean, Eusko Jaurlaritzako Gizarte Zerbitzuen Zuzendaritzari dagokiola zeregina, eta prozesu horrek hausnarketan jarraitzen du, foru-aldundiekin batera.

GIZARTE- ETA LAN-ARLOKOA

- 2018ko abuztutik aurrera, gizarteratzeko eta laneratzeko neurriei buruzko gizarte-zerbitzuen edo zerbitzu espezializatuen txosten baten bidez egiazta daiteke genero-indarkeriaren biktima dela eskubide soziolaboralak eta gizarte-segurantzakoak baliatzeko.
- DSBEari dagokionez, 147/2010 Dekretuak adierazten duen moduan arautzen da egiaztapena: "Tratu txarrak daudela egiaztatzeko, dagokion ebazpen judizialaren fotokopia aurkeztu beharko da, edo, bestela, Fiskaltzaren txostena, non salatzailea genero-indarkeriaren biktima delako zantzuak daudela adieraziko den, babes-agindua ematen den bitartean".
- Diru-sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko Lege Proposamenak eta haren garapenak biktimaren egiaztapenaren baldintzapena aldatzea aurreikusten du.
- Izapideak sinplifikatzeari dagokionez, nabarmendu behar da web-orrian eskuragarri dagoen dokumentu batean jaso direla Lanbidek DSBEaren arloan dituen irizpideak eta dokumentuak genero-indarkeriaren biktimei buruzko atal bat duela.
- DSBEaren arloko irizpidea malgutu egin da etxebizitzako gastuetarako prestazio osagarria jasotzen duten genero-indarkeriaren edo etxeko indarkeriaren biktimen

kasuan. Horien kasuan, utzi behar izan duten jabetzako etxebizitzatik etekin ekonomikorik ateratzeko betebeharririk ez duten aldia luzatu egin da, urte 1etik 2 urtera.

- Prozedura bat ezarri da erreferentziazko bulegoa aldatzeko urruntze-agindua duen erasotzailearentzat edo eskatzen duen biktimarentzat.
- Lanbidek genero-indarkeriaren tutoreen sare bat du bere bulegoetan, biktimei arreta espezializatua emateaz arduratzen dena, gizarteratzearen eta laneratzearen arloan.

5.1.2. HEZKUNTZA-EREMUA

- **Gomendioak biktima diren emakumeen eta adingabeen segurtasunari eta konfidentziasunari buruzkoak dira, bai eta kasuak kudeatzeko eta bideratzeko protokoloak detektatu eta garatzeari buruzkoak eta hezkuntza-komunitate osoaren sentsibilizazioari buruzkoak ere.**

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

Hezkuntza-komunitatearen sentsibilizazioari dagokionez, Prebentzioaren atalean jaso da, besteak beste. Detekzioari eta prozedurei buruzko gai espezifikoari dagokienez, orain arte ez dago erlazionatutako araudirik. Hala ere, EAEko hezkuntza-sistamarako hezkidetzaren II. Planak (2019-2023) 3. HELBURU ESTRATEGIKOA jasotzen du. Emakumeen aurkako indarkeriaren prebentziorako, detekzio goiztiarrerako eta erantzun eraginkorrerako mekanismoak abian jartzea.

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK

Hezkuntza-komunitatearen sentsibilizazioari dagokionez, Prebentzioaren atalean jaso da, besteak beste.

Detekzio eta prozedurei buruzko gai espezifikoari dagokienez, orain arte ez dago erlazionatutako araudirik, nahiz eta EAEko hezkuntza-sistamarako hezkidetzaren II. Planak (2019-2023) 3. helburu estrategikoa jasotzen duen. Emakumeen aurkako indarkeriaren prebentziorako, detekzio goiztiarrerako eta erantzun eraginkorrerako mekanismoak abian jartzea.

NABARMENAK

- "Haurren eta nerabeen babesgabetasun eta tratu txarren, sexu-jazarpen eta -abusuen eta esku hartzen duten eragileekin lankidetzan aritzeko eta koordinatzeko balizko

egoerei aurrea hartzeko eta hezkuntza-eremuan jarduteko protokoloa" egitea eta zabaltzea, gizarte-eremuarekin lankidetzan, detekzio-adierazleak barne hartuta.

- "Hezkuntzaren eremuan emakumeen genitalen mutilazioa prebenitzea" gida, Emakunderekin lankidetzan.
- 2016 eta 2018 artean, "Hezkidetzeta eta genero-indarkeriaren prebentzioa" modulua egin zen hezkuntza-komunitatearekin, hezkidetzako I. Plana gauzatzeko. Bertan, estrategiak eta jarduerak planteatzen dira, indarkeria matxista oso txikitatik prebenitzeko eta lantzeko, sare sozialak barne.
- Berritzegune Nagusian material didaktikoak egitea, martxoaren 8an eta azaroaren 25ean 2018-2019 ikasturtera arte lantzeko..
- Ikastetxeek, II. Hezkidetzeta Planarekin lotutako jardueren bidez, prestakuntza-jarduerak egiten dituzte familiekin.

5.1.3. OSASUN EREMUA

- **Detektatzeko eta kudeatzeko neurriak, segurtasunekoak eta konfidentzialtasunekoak, eta zailtasun handiagoak dituzten biktimei sarbidea errazteko neurriak, bereziki baldintza kultural eta sozioekonomikoengatik, bai eta langileen prestakuntzarako neurriak ere. Halaber, osasun-zerbitzuetan emakumeen aurkako indarkeria-egoeretarako aurreikusitako protokoloak eta jarraibideak osasun-arloko profesionalen artean nola zabaldu eta ezagutzen diren aztertzea, eta horien egokitasuna ebaluatzea.**

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

EAEko Emakumeen eta gizonen berdintasunerako legearen bigarren aldaketaren lege-proiektua

55. artikulua, indarkeria matxistaren biktima diren emakumeei ematen zaien arreta espezifiko eta espezializatuari dagokionez, arreta hori gaixotasun mentala, nortasun-nahasmenduak eta adikzioak dituzten emakumeei bermatzea azpimarratzen du.

Era berean, konpromisoa hartzen du ospitaleko larrialdi-zerbitzu guztietan langile espezializatuak egon daitezen, edozein motatako sexu-indarkeriaren biktimei mediku-azterketa eta auzitegiko mediku-azterketa osoa egiteko, laguntza emateko, orientatzeko eta dagozkien baliabideetara bideratzeko. Auzitegiko langileak bertaratzea xedatzen du, biktimaren hasierako borondatea alde batera utzita, delituaren egilearen aurkako lege-ekintzak abiarazteko.

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK

Ertzaintzaren jarduerak, bereziki, hainbat ekimen biltzen ditu prozedurei, koordinazioa hobetzeari eta esku hartzeko prozesuetan bigarren mailako biktimizazioak murrizten bilatzeari dagokienez.

NABARMENAK

- Sexu-askatasunaren aurkako delituen biktimei egindako abokatu-laguntzaren eskaintza eginbideetan islatzeko arazoak identifikatu dira salaketa jartzean eta babes-agindua eskatzean, eta 2019an eginbide espezifikoak aldatu eta egokitu dira eta beste bat ezarri da: "Abokatu-laguntza agertzeko eskaera-eginbidea".
- Salaketa edo deklarazioa ertzain-etxeko beste leku batean hartzea zerbitzu-aginduetan jasotako aukera bat da: biktima bertaratzeko ezgaituta dagoen beste edozein egoeratan ere egin liteke, eta, gaur egun, indarkeria matxistaren biktima diren eta desgaitasunen bat duten neskei eta emakumeei laguntza hobea emateko neurriak lantzen ari dira.
- Adingabeentzako arreta: 2017-2023 aldirako Azpiegiturak Kudeatzeko Plan Orokorrean jasotzen da eremu amafalatuko salaketak gaitzea delitu larrien eta/edo premia berezien biktimentzat.

5.1.5. EREMU JUDIZIALA

- **Epaitegietan biktimen segurtasuna bermatzeko gomendioak, behar den abokatu-laguntza bermatzea, egintza juridikoetan gizarte-zerbitzuen txostenak aintzat hartzea, eta biktimen eskubideak eta segurtasuna ziurtatzea, Istanbulko Itunak ezartzen duen bezala, seme-alaben zaintza esleitzeari dagokionez.**

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

BOTERE JUDIZIALARI BURUZKO 6/1985 LEGE ORGANIKOA, UZTAILAREN 1EKOA.

Azken eguneratzea, 2019/07/25ean argitaratutakoa

Biktimen segurtasuna epaitegietan bermatzeari dagokionez, 87. artikulua 3. atalak ezartzen du Botere Judizialaren Kontseilu Nagusiak aztertu beharko duela gela edo areto nahikoa ote dagoen, edo ez, epaiketan zehar biktimak erasotzailearen aurrez aurre egon behar izan ez dezan, sexu-erasoen kasuetan eta pertsonen salerosketa sexu-

ustiapenerako egin den kasuetan, eta beharrezkoa balitz, gela edo areto horiek sortzea **bultzatu beharko duela**, Justizia Ministerioarekin batera, eta eskumena duten Autonomia Erkidegoekin batera. Halaber, ezartzen duenez, sarbide eta erabilera aske eta osoa izan behar dute emakume eta adingabe guztiek, salbuespenik gabe.

1/2004 Lege Organikoa, abenduaren 28koa, Genero-indarkeriaren aurka oso-osoko babesa emateko neurriei buruzkoa. Aldaketa: 2018ko abuztuaren 4koa

Beharrezko **lege-aholkularitza bermatzeari** dagokionez, Legeak Abokatuen Elkargoei agintzen die beraien berehalako presentzia eta laguntza emateko biktimei beharrezkoak diren neurriak har ditzaten. Profesionalak **lege-gaikuntza izango du biktimaren izenean aritzeko prozesuetan**, prokuradorea izendatu artean.

Izan ere, beste berrikuntza adierazgarri bat delako **genero indarkeriaren biktimek aukera izatea akusazio partikular gisa aurkezteko, prozeduraren edozein unetan**. Horregatik, Prokuradoreen Elkargoei ere agintzen die premia izenda dezaten prokuradorea, genero-indarkerian oinarritutako prozeduretan, kasu horietan.

Azkenik, **beren egintza juridikoetan gizarte-zerbitzuen txostenak aintzat hartzeari dagokionez**, Legearen 23. artikulua dio gizarte-zerbitzuen txostenak, eta berdin zerbitzu espezializatuenak edo genero-indarkeriaren biktima diren pertsonen harrera-zerbitzuen txostenak ere, aintzat hartu beharreko iturria direla genero-indarkeriaren biktimen akreditaziorako. Horrenbestez, espero izatekoa da prozeduretan horiek ere aintzat hartzen hastea.

EAEko emakumeen eta gizonen berdintasun legearen bigarren aldaketarako Lege-proiektua

60. artikulua.- Justizia eskura izatea

1. Autonomia Erkidegoaren Administrazioak lehentasunezko eta kalitateko arreta eraginkorra bermatu behar die biktimei, honako hauen bitartez:

a) Egoki hornitu eta gaitu behar ditu Biktimen Arretarako Zerbitzuak, epaitegietako lantalde psikosozialak eta Emakumearen Aurkako Indarkeriaren Koordinazio Zentroa.

b) Itxoiteko denborak laburtu behar ditu, eta behar diren neurriak hartu, biktimek epaitegietan segurtasunez egon daitezen eta erasotzaile ikertuarekin aurrez aurre egon behar izan ez dezaten, giro eta teknologia ekipamendu egokiak ezarri emakumearen aurkako indarkeriaz arduratzen diren epaitegietan, hala nola lege honetan jasotzen diren emakumeen aurkako indarkeria matxistaren kasuen gaineko eskumena duten bestelako organoetan.

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK

Ez dago Justizia Sailaren zuzeneko informaziorik.

Lan eta Justizia Sailaren 2019-2021 aldirako Emakumeenganako Indarkeriaren aurkako Jarduketa Planean, besteak beste, honako neurri hauek jasotzen dira: instalazioak seguruagoak, erosoagoak eta eskuragarriagoak izateko arreta-espazioak hobetzea, operadore juridikoen eta biktimei laguntzen dieten gainerako zerbitzuen arteko koordinazioa hobetzea, biktimen ahalduntzea erraztea, operadore juridiko guztien motibazioa eta langileen prestakuntza hobetzea, eta Indarkeria-kasuak artatzen dituzten epaitegi-motak.

5.2. PROFESIOALEN PRESTAKUNTZA

OROKORRAK

- VCM gaitzeko eta birziklatzeko prestakuntzaren plangintza eta irismena sakontzea eta zabaltzea, arreta espezifikoak eskainiz bikotean genero-indarkeriaren biktima diren adingabeei buruzko prestakuntzari eta behar espezifikoak dituzten biktimei arreta emateari (gaixotasun mentala, drogazaletasuna, migratzaileak, askotariko kultura-taldeetakoak, dibertsitate funtzional desberdinak dituztenak...).
- Emakumeen aurkako indarkeriaren arloko prestakuntza-jarduerak egiteko eta/edo materialak prestatzeko behar den diru-kopurua ziurtatzea.
- Administrazio publikoek emakumeen aurkako indarkeriaren arloko programak, zerbitzuak eta prestazioak kontratatzea, hitzartzea edo hitzartzea, langileak hautatzeko prozesuak egokitzea (VCM), gai-zerrenda eta gaiari buruzko berriazko prestakuntza-baldintzak barne.

ESPEZIFIKOAK

- Gizarte-arloko profesionalen prestakuntza bermatzea
- Eragile juridikoei prestakuntza eta horren jarraipena lehenestea, ikastaro eta zeharkakoen bidez, kongresu eta jardunaldietan.

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOETAN LEGE ETA ARATEGIEN ASPARRETAN

EAEko emakume eta gizonen arteko berdintasunaren legearen bigarren aldaketarako
Lege-proiektua

Oro har, lege-proiektuaren arabera, gaiak ukitzen dituen langile guztiei prestakuntza eman behar zaie, ikuspuntu partekatu batekin. Haren **17. artikulua - Langileen gaikuntza euskal erakunde publikoetan**, premia agintzen du langile guztiei emakume eta gizonen arteko berdintasunari buruzko prestakuntza oinarrizkoa, progresiboa, iraunkorra eta derrigorra emateko behar diren neurriak hartzeko, ezagutza praktiko nahikoa bermatzeko, haien jarduketan genero-ikuspegiaren integrazioa eraginkorra izan dadin.

Horretarako aurreikusten dira eskumeneren araberrako prestakuntza-planak prestatzea eta garatzea, ordezkari publikoentzako prestakuntza eta sentiberatasuna lantzeko ekintzak, genero-ikuspegia txertatzea emakumeen eta gizonen berdintasunezko prestakuntza espezifikoa ez diren prestakuntza-jardueretan eta berdintasunezko edukiak integratzea hautaketa-prozesuetako gaitegietan.

Gizarte-arloko profesionalen prestakuntzari dagokionez, aipagarria da 37. artikulua - ENPLEGU-ZERBITZUAK, hor aipatzen baita zerbitzu horietako langileen prestakuntzaren beharra, eta, halaber, entitate laguntzaileetako langileen prestakuntza ere bermatzea, laneratzeko akonpainamendu-prozesu integraleko fase bakoitzean genero-ikuspegia txertatzeko moduari buruzko prestakuntza eskainiz, informazio-orientaziotik hasi eta jarraipeneraino, eta halaber, emakumeen aurkako indarkeria matxistaren biktimei arreta eskaintzeko moduari buruzkoa.

UZTAILAREN 1EKO 6/1985 LEGE ORGANIKOA, BOTERE JUDIZIALARI BURUZKOA
eguneratzea, 2019/07/25ean argitaratua

Eragile juridikoentzako prestakuntza emateko berriazko gomendioa dela-eta, hona hemen legeak jasotzen duena:

Diziplina anitzeko prestakuntzaren fase teorikorako, emakume eta gizonen arteko bazterkeriarik eza eta berdintasuna ezartzen dituen printzipioa osatzen duten gaiak ikastea, eta hain zuzen ere, emakumearekiko indarkeria-mota guztiei aurre egiteko borrokari buruzko legedi berezia.

Epaille eta Fiskal Karreretako sarbideko eta gora egiteko hauta-probetan, emakumeen eta gizonen berdintasuna ezartzen duen printzipioa ikastea, barne hartuta emakumearekiko indarkeriari buruzko neurriak, eta haiek zeharkakotasunez aplikatzea eginkizun jurisdikzionalaren eremuan.

Gaitegiari dagokionez, «...emakume eta gizonen arteko bazterkeriarik ezaren printzipioaren gaineko ezagupenak, eta batez ere berdintasun printzipioaren gainekoak, jasotzea bermatzen duten edukiak, era berezian, emakumearen aurkako indarkeriari aurre egiteko ezarritako

berariazko arautegia, barne dela Europako Batasunaren arautegia, eta berdintasunari, bazterkeriari eta indarkeriari buruzko nazioarteko itunak eta tresnak, Espainiak berretsitaokoak».

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK

Berriz ere, gomendio-multzo horrek garapen progresiboa du, eta aurrerapenak edo geldialdiak izan ditzake, eremuen eta uneen arabera. Oro har, prestakuntza-programak eta -neurriak mantendu edo handitu egiten dira, eta prozesu hori ezin da amaitu.

NABARMENAK

PLANGINTZA ETA IRISMENA

- Emakunderen neurriak eta programak garatzea jabetuz eta Gizonduz elkarrekin, batez ere.
- Bizkaiko Foru Aldundiak bi prestakuntza-mota ditu: karrerako funtzionarioentzat eta lanpostuko prestakuntzarako.
- Ertzaintzak ikastaro ugari programatzen ditu Polizia eta Larrialdietako Euskal Akademian, Arkautin, emakume biktimei arreta emateari buruz, oinarrizko mailatik hasi eta igoera-mailetaraino.
- Osakidetzak genero-indarkeriari buruzko urteko prestakuntza-plan bat eta genero-indarkeriari buruzko aldizkako jardunaldi korporatibo bat ditu, eta hori oso ondo balioetsita dago profesionalen artean.

PROZESUAK EGOKITZEA

- Emakumeen eta Familien Esku-hartze Zerbitzurako, erakunde guztiek aurkeztu behar dute langileen titulazioaren egiaztatzea, eta kasu guztietan generoaren arloko prestakuntza izateko eskatzen da, hitzartutako eta/edo lizitatutako zentroetako langileen ordezkapenak eta lanpostu hutsak barne.

6. ERAKUNDE ARTEKO KOORDINAZIORAKO GOMENDIOEN JARRAIPENA

6.1. KOORDINAZIOA ETA MAILA OROKORREAN NAHIZ SEKTORE ARTEAN EZARRI BEHARREKO PROTOKOLOAK

- Erakunde arteko II. Akordioa, egun indarra duena, berrikustea, Estatuko eta Europako arautegian izandako aldaketen argira (1/2004 Lege Integrala, Istanbuleko Ituna...) eta emakumeen aurkako indarkeriaren prebentzioari eta laguntza emateari buruz nazioartean dauden egungo estandarrak.
- Jarraipenerako egituren funtzionamendua eta ebaluazioa hobetzea
- Hezkuntza eta osasunaren arloan parte-hartze aktiboa erakunde arteko koordinazio-foro guztietan
- Beharrian espezifikoak dituzten kolektiboen parte-hartzea koordinazio-foroetan
- Emakume biktimek beharrezkoa duten konfidentziasuna bermatuko duten mekanismoak garatzea, haien lokalizazioa babestea beharrezkoa denean, aitak seme-alaben gaineko informazioa Hezkuntzari eskatzen dion kasuetan.

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

EAEko emakume eta gizonen berdintasunerako legea bigarren ez aldatzeko lege-proiektua

Legearen aldaketaren helburuetako bat da **koordinazio-sistemak hobetzea**. Aurreikusten diren neurrietan jasotzen dira espedienteen kudeaketa integratua, erakunde arteko akordioak (II. Akordioa) eta gaur dauden koordinazio-protokoloak eguneratzea, eta akordio eta protokolo berriak ezartzea, halakorik ez den esparruetan.

EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Plana. Eusko Jaurlaritzak 2018ko ekainaren 19an onartua

III. ARDATZAREN barruan, EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIARIK GABEKO BIZITZAK, honako hau jasotzen du: erakundeen esku-hartze koordinatua sustatzea EAEn, emakumeen aurkako indarkeriaren esparruan. Planak proposatzen dituen neurriek jasotzen dituzte egun dauden arautegiak eta erakunde arteko koordinaziorako akordioak egokitzea egungo

aurrerapen, erronka eta ikuspuntu integrala erantsiz, eta egoeraren arabera egokitutako prebentzio- eta arretra-protokoloen babesa zabaltzea herritar gehiagorengana.

Neurri espezifiko gisa, aipagarria da **Erakunde arteko Koordinaziorako III. Akordioaren** prestaketa aurreikustea.

**Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Bizkaiko 4/2018 FORU ARAUTEGIA,
ekainaren 20koa.**

Foru Aldundiaren eta haren sail guztien antolamendua, jarduera eta koordinazioa arautzen ditu.

Koordinazio-foro gisa, 12. artikulua, emakume eta gizonen berdintasunerako sail arteko koordinazioaren egiturak sendotzeari buruz ari dela, dauden egituren eginkizunak eta koordinazioa jaso eta zehazten ditu, kontuan hartuta sendotu dela, baita ere, Berdintasun Zuzendaritzaren teknikarien presentzia horietan, haien ikuspuntuaren, jardueraren eta lankidetzaren garapena sustatzeko:

- a) Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako sail arteko Batzordea, izaeraz politikoa.
- b) Sail arteko Batzorde Teknikoa, Berdintasuna Taldea, izaeraz teknikoa.

Arauk ezartzen du, halaber, foru-sail guztiek zehaztu behar dutela urteko programazioa, hura garatu, haren jarraipena egin eta urtero ebaluatu, emakume eta gizonen berdintasunerako foru-planaren neurrietatik, beren jarduketa-esparruari dagozkionak.

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK

Koordinazio-kontu askok lotura estua dute berdintasun-politikekin eta hainbat eremutan garatutako neurri ugariarekin.

NABARMENAK

AUTONÓMICA

- Adostutako edo bideratutako koordinazioko aurrerapenak etorkizuneko legean eta VII. Berdintasun Planean txertatu dira.
- Istanbulgo Hitzarmenarekin eta Estatu Itunarekin markatutakoa lerrokatzeko eta txertatzeko arau-dokumentuak egin dira.
- Erakunde arteko II. Akordioaren esparruan, protokolo batzuk aldatu dira eta Beste batzuk prozesuan daude edo berrikusteko asmoa dute.

- Bada, Emakundek diru-laguntzak ematen dizkie toki-erakundeei diagnostikoak egiteko, protokoloak eta planak egiteko eta ebaluatzeko.
- Desgaitasuna duten pertsonen erakundeek informazio- eta prestakuntza-programa eta -materialetan duten parte-hartzea handitu egiten da.

FORAL

- 2020an, Foru Berdintasunerako VI. Plana prestatzen ari da, indarkeriaren ardatz bat barne hartuta.
- Berdintasuna Taldearen jarduerari eusten dio. Batzorde horretan, foru-sail guztietako ordezkariak parte hartzen dute, bai eta sail barruko batzordeak ere.
- Jendaurreko entzunaldia egin zizaion Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Lurralde Sarea sortu eta arautzeko Dekretuari.
- Abian da Bizkaiko Emakumeen Partaidetzarako Kontseilua.

SEKTORE ARTEKOA

- Segurtasun arloan, Etxekoen eta Emakumeen Basesa (EBA) proiektua 2019. urtearen hasieran hasi zen, etxe- eta genero-indarkeriako kasuak tratatzeko sistema bateratu bat izateko helburuarekin, prozedura eta aplikazio informatiko komun batekin, zeinaren informazioa partekatu ahal izango baita udaltzaingoekin, epailtzarekin, fiskaltzarekin, gizarte-zerbitzuekin eta beste batzuekin, bakoitzari esleitutako maila informatikoaren arabera. 2019an zehar, beharrak definitzen joan dira, baita informatikoak ere, Ertzaintzak eta udaltzaingoek osatutako talde batekin, besteak beste, EAEko hiru hiriburuetakook. Lehen fase horrek jarraipena izango du datozen urteetan, eta pixkanaka zabalduko da gainerako erakundeetara.
- Segurtasun Sailak Ertzaintzaren eta Udaltzaingoaren arteko koordinazio-protokoloak berrikusteko prozesu bati ekin dio aldi berean, Eudelekin, Emakunderekin eta Justiziarekin batera.
- Ertzaintza atariko azterlan bati ekin dio, birbiktimizazioak ahalbidetzen edo errazten dituzten faktoreak identifikatzeko eta prozedurak berrikusteko.
- Osakidetzak parte-hartzea handitu du urteko prestakuntza korporatiboan, eta berariazko lan-batzordeak sortu ditu, hala nola osasun mentala, eta parte hartzen hasi da.

6.2. KOORDINAZIOA ETA PROTOKOLOEN EZARPENA TOKIKO ESPARRUAN

- **II. Ai sinatu duten erakunde guztien parte-hartzea tokiko protokoloen fase guztietan, diagnostikotik garapenera**
- **Inpaktu parte-hartzaileko diagnostikoak egitea eta tokiko protokoloen jarraipena egitea**
- **Sexu-erasoen kasuetan arreta hobetzea.**
- **Tokiko protokoloko parte-hartzaileen artean informazioa partekatzeko behar diren tresnak prestatzea**

AURRERAPENAK POLITIKA PUBLIKOEN LEGEDIAN ETA ARAUDIAN

**Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Bizkaiko 4/2018 FORU-ARAUTEGIA,
ekainaren 20koa.**

Esparru horretan, arautegi-mailako aurrerapena da haren 17. artikulua, **Bizkaiko Emakume eta Gizonen Berdintasunerako Lurraldeko Sarea** sortzen duena, lankidetzan uztartzeko Bizkaiko Foru Aldundia, udalak eta emakume eta gizonen berdintasunean eskumena duten udalez gaindiko entitateak.

JARDUERAK GARATZEKO AURRERAPENAK

NABARMENAK
UDALAK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Koordinaziorako tokiko protokoloen garapena, indarkeria matxistaren beste forma batzuk sartzeari, diagnostiko parte-hartzaileak areagotzea eta ebaluazioak. ▪ Emakumeen eta Berdintasunaren Kontseiluek gero eta parte-hartze handiagoa izatea haien jarraipenean.
UDALAZ GAINDIKO ERAKUNDEAK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ertzaintzak genero-indarkeriari, etxeko indarkeriari edo sexu-askatasunaren aurkako delituen kasuei arreta emateari buruzko protokoloak ditu hiru lurralde historikoetako ia udal eta/edo mankomunitate guztiekin. Berrikusteko eta eguneratzeko jarduera

etengabea da. Adibidez, 2019an zehar lau protokolo sinatu ziren (Ibarra, Andoain, Guardiako Koadrila - Arabako Errioxa eta Arrigorriaga).

- Horrez gain, beste hamaika idatzi edo berrikusi ziren (Añanako Koadrila, Gorbeialdeko Koadrila, Aiarako Koadrila, Arabako Mendialdeko Koadrila, Orozko, Urduña, Otxandio, Errenteria, Oñati, Arrasate eta Lasarte-Oria).
- Genero-indarkeriaren biktimei arreta emateko Osakidetzaren gida berriak sexu-erasoen aurrean nola jokatu jasotzen du.
- Osasunaren esparruari dagokionez ere, ESI guztiek (Erakunde Sanitario Integratuak), udalerrri eta/edo mankomunitate bakoitzeko, erakunde arteko lantaldeak dituzte, genero-indarkeriaren aurrean jarduteko protokoloaren tokiko alderdiak prestatzeko.
- Hezkuntzak tokiko protokoloetan duen parte-hartzea hobetzen ari da udalerrien eta berdintasun-agentearen presentziaren edo presentzia ezaren arabera

7. ONDORIOAK

Gomendioak hainbat arlo edo gairen arabera sailkatuta daude, era horretan jaso ahal izateko proposamenen alderdi guztiak zehaztasunez, baina, logikoa denez, entitateek aurrera eraman dituzten ekintzetako asko arlo edo gai bat baino gehiago ukitzen dituzte eta, horregatik, txosten honen asmoa da ondorioak erakustea, beharrezkoa den elkar-lotura hori kontuan hartuta.

7.1. AURRERAPEN AIPAGARRIAK, GOMENDIO ETA PROPOSAMENEI DAGOKIENEZ

Gomendio-multzoen araberrako hasierako azalpenean ikusten denez, urte hauetan aurrera jarraitu da egokitzeko arautegiak eta legeak sortzen, batez ere Istanbulerako Itunaren arabera egokitzeko, hark konpromiso handiagoa ekartzen baitu, eta zabalagoa ere bai, erakundeen eskumeneko arlo guztietara. Faktore hori erabakigarria da sustatzeko eta errazteko, bai indarkeria matxistaren forma guztien aurkako borrokan atzemandako beharrak era eraginkorragoan beteko dituzten jarduketak berrien garapena, bai helburu horretarako gizaratearen sentiberatasuna eta parte-hartzea.

- **Berdintasunerako egiturak eta baliabideak sendotzeak, eta genero-ikuspegia eta emakume eta gizonentzako berdintasunaren aldeko eta indarkeria matxistaren aurkako helburuak jarduera-arlo guztietan zehar-lerro gisa ezartzeak** gero eta modu tinkoagoan sustengatzen dute instituzio-erakundeen jarduna bide horretan.
- Indarkeriarekin eta haren biktimekin lotutako alderdi zehatzagoei dagokienez, aipagarria da **aintzat hartu izana genero-indarkeria bizi izan duten adingabeak zuzeneko biktima gisa** –2015ean legez aitortu zirenetik–, eta gomendio esplizituak egin izana **egoera eta inguruabar bereziak, batik bat ezgaitasuna, bizi dituzten emakumeen behar espezifikoak** aintzat hartzeko.
- Kontuan hartu beharreko beste alderdi bat da **aurrerapena izan dela, baita ere, indarkeria matxistaren bestelako forma batzuetan esku-hartzeko ezagutzan eta plangintzan**, esaterako, pertsonen salerosketa sexu-ustiapenerako, emakumeen mutilazio genitala, eta teknologia berrien erabilerarekin lotutako indarkeria formula desberdinak; aurrerapena izan da, bai arautegiei dagokienez, bai horren ondorioz sortzen den instituzio-ekintzan ere.

Arautegietan aurrerapenak jasotzea lehenengo urrats beharrezkoa da, baina horrek epe gutxi-gehiago luzeak eskatzen ditu, gaiaren arabera eta entitateen egokitzeko baldintzen arabera, pixkanaka hedatu daitezkeen ikuspuntua, plangintza eta esku-hartzeen gauzapena. Gehienetan,

haien garapena puntuala izaten da hasieran, esku-hartzeen alderdiren bati lotua, eta denboran aurrera, onartu eta ugariago, parte-hartzaileago eta koordinatuagoak izaten dira.

Ekintza-multzoen garapena aztertuta, jarduera bizia antzematen da **prebentzioari** begira antolatutako ekintzen esparruan.

- Emakumeak gizartean eta norbanakoen mailan **ahalduntzearen** ikuspegiaren integrazioa, praktikan, lehendik aurrera eramaten ziren ekintzak sendotzeko ekimenetara eramaten da, gogoetarako eta parte-hartzeko foroekin osatuz; halaber, instituzio-mailako parte-hartzerako gune berriak sortzen dira genero-ikuspegiarekin lan egiten duten elkarteekin, eta sareak sustatu eta lankidetzak ugaritzen dira diagnostiko, analisi eta plangintzari dagokienez.
- Esperientzia puntual batzuetan, **ezgaitasun funtzionala duten emakumeek parte-hartu** izan dute, eta irisgarritasunak gai garrantzitsua izaten jarraitzen du, etengabe hobetu beharrekoa.
- “**Erreparazioa**” kontzeptu zabalarekin batera, **indarkeria matxistaren biktimen gizarte-aitortza** ere, pixkanaka, bere lekua lortzen ari da instituzioen agendan. Legedian eta plangintzetan integratzen da, talde zehatzei begira antolatutako ekintzak prestatzen dira, Azaroaren 25eko kanpainetatik harago, eta arreta integralean ikerketarako proiektu puntualak ere badira.
- **Sentsibilizazioari** dagokionez, indar handiz zabaldu da deia **gizonek berdintasunaren aldeko eta indarkeria matxistaren aurkako helburuen kontzientziazioa eta parte-hartzea** izan dezaten, eta aurrera doaz, baita ere, ahalduntzerako eta **dibertsitate funtzionalarekin lotutako indarkeriaren aurka** borroka egiteko zenbait tresna egoki lantzea eta hedatzea.
- **Hezkuntzaren arloan**, indarkeria matxistaren aurkako sentsibilizazio- eta informazio-lan handia egin izan da, hezkidetzaren II. Planaren garapenaren esparruan, hezkuntza-komunitate osoarekin.

Errealitatearen ezagutzaren esparruan, aipagarria da lehendik abiarazitako sistemen finkapena eta hobekuntza.

- **Datuen erregistroan** izandako erantzunen hobekuntza, epe luzera Bizkaiko Behatokian, eta hobekuntza progresiboak azken 4 urteetan erkidego-mailako sisteman.
- Genero-indarkeriaren lekuko izan diren edo bizi izan duten adingabeen datuen erregistroa eratzeko prozesua 2017aren amaieran hasi zuen Ertzaintzak, eta orain arte hainbat fase

izan ditu. Talde horri arreta ematera zuzendutako programa bereziek, besteak beste Foru Aldundiarenak, beren kudeaketarako erregistroak dituzte.

- Aurrera egin da **emakumeen aurkako bestelako indarkeria moduen gaineko ezagutzan** ere, esaterako pertsonen salerosketa sexu-ustiapenerako edo emakumeen mutilazio genitala, eta indarkeria matxistarekin lotutako beste hainbat arlotan ere bai, batez ere, ezgaitasun funtzionala eta sentsoriala duten emakumeen, emakume zaharren edo buruko gaixotasunak dituzten emakumeen egoeren ezagutzan.

Arretarako zerbitzu eta programen eremu zabalean, hor barruan sartzen baitira proposatutako gomendio gehienak, honako aurrerapen hauek aipa daitezke:

- **Adingabeentzako arreta bereziko programak** sortzea indarkeriari erantzuna emateko moduen aurrerapen kualitatiboa da, lehen zegoenaren aldean.
- Beharrak sortu ahala **baliabideak egokitzeko** gaitasuna, eta oro har, baliabide gehiago ematea, gehienetan adingabeentzat, baliabide bereziak eta horiek eskuratzeko aukera, hizkuntza-oztopoak murriztuz eta arretaren irismena zabalduz.
- **Indarkeriaren biktima izanik onik atera diren emakumeen parte-hartzeko** hainbat esperientzia puntual egiten ari dira esku-hartzeetan, eta haien hedapena oraindik oso urria bada ere, lehenengo urrats bat da, orain arte ez zegoena.
- Esparru guztietan ikusten da lehendik ezarritako ekintza-ildoak garatzen jarraitzen dela, helburuak hobetuz, analisiak zabalduz eta sakonduz eta hobekuntzak erantsiz esku-hartzeetan. **Aurrerabidea orokorra da**, eremuen eta gaien arabera desberdina bada ere, eta neurri horretan, ondo erantzuten die gomendio orokor batzuei, eta kasu batzuetan, egonkortasunarekin, sendotzearekin, kalitatearekin, eta arreta eta baliabideen ikuspuntu integralarekin.

Koordinazioa funtsezko eremua da indarkeria matxistaren aurkako borrokarako eta haren biktimentzat eraturako planak, zerbitzuak eta baliabideak eraginkorrak izan daitezen. Konplexua da helburu komunak lortzeko koordinazioa, entitateek lanerako helburu desberdinak, esku-hartzeen izaerari dagozkien helburu desberdinak, eta egitura, tresna eta eskumen-maila desberdinak dituztela, eta aurrerapen eta hobekuntzen bidea, beraz, motela da; hona hemen aipa daitezkeen zenbait:

- Urte hauetan **hainbat arlotako instituzioak lan handia egiten ari dira** ikuspegiak, edukiak eta tresnak bateratzeko helburuz, eta lehendik dauden koordinazio-egiturak finkatu, zabaldu eta hobetu nahian.

- Aipagarriak dira elkar-lotura duten hainbat proiektu, **polizia eta segurtasunaren arloan** aurrera eramaten ari direnak, esaterako, Emakunde, Eudel, udalak eta Eusko Jaurlaritzaren hainbat sailen parte-hartzearekin, izan ere, EAEko polizia guztien koordinazioa inplikatzeko dute; Justiziarekiko eta gizarte-zerbitzuekiko koordinazioa hobetzea, bigarren biktimizazioak murrizteko helburuz; eta arlo desberdinetako informazioa partekatzeko aukera emango duten aplikazio informatikoak eratzea ere bai.
- Hobekuntzak izan dira prozeduren ezarpenean, **sexu-eraso**en kasuetan, Ertzaintzaren eta Osakidetzaren aldetik.
- Hezkuntzaren arloan aurrerapenak oso desberdinak dira, baina oro har, tokiko erakundeak berdintasun eragile bat duenean, eta protokoloak modu parte-hartzailean prestatzen direnean, hezkuntza-zentron eta Berritzeguneen parte-hartzea handiagoa izaten da.

Koordinazio-lan handia egiten ari da Bizkaiko Lurralde osoan, azkenean, harrera-baliabide guztiak partekatu ahal izateko, hala behar edo komeni den kasuetan, bizilekua edonon izanda ere.

7.2. HUTSUNE AIPAGARRIAK

Zenbait eremutan nabarmena da, edo jarduera eskastu dela, edo eskastu direla aurrerapenak, eta ez direla behar bezain nabarmenak, egiazko hobekuntza gisa aipatzeko, edo oraingo egoeraren osagaiak izateko prozesuan daudela aintzat hartzeko:

- Bizi-inguruabar desberdinak dituzten emakumeen **parte-hartze** erregularra analisi eta planifikaziorako foro guztietan; beharrezkoa da autokontzientzia eta jarduteko baliabideak areagotzea ezgaitasuna duten emakumeen kasuan, eta zabaldu behar da indarkeria-egoera bat gainditu duten emakumeen parte-hartzea, erreferente positibo gisa, programen eta ekintzen diseinuan.
- **Ezagutza** nahikoa, **estigmatizazio bereziko taldeen** gaineko planifikazioa eta esku-hartzea eratzeko aukera emango duena, besteak beste, adikzioak edo buru-gaixotasunak dituzten emakumeekin.
- Biktimen arreta integralerako eta sektore artekorako bereziki erabakigarriak diren egoeren **ezagutza sakona eta baliagarria**, esaterako:
 - Babes-aginduen kausak, onartuen gorabeherak, edukiak, eraginak eta ondorioak.
 - Emakumeen aurkako indarkeria bizi izatearen intzidentzia eta eragina, haurdunalditik hasi eta bizitzaren aro guztietan, ezgaitasunak, buru-gaixotasunak eta drogazaletasunak garatzeari edo larritzeari dagokienez.

- Zerbitzuen erabilera: sarbidea eta bestera bideratzea, bertan uzteko puntuak...
 - Baliabide eta zerbitzuetako erabiltzaileen eta profesionalen gogobetetasuna eta ekarpenak.
- **Gizarte-zerbitzuetarako eta osasun arlorako arriskua baloratzeko tresnak** izatea.
 - **Askotariko arazoak dituzten emakumeentzako harrera-zentroa** izatea.
 - **Familia elkartzeko puntuen** egoerari heltzea, adingabeen segurtasunerako eta ongizaterako arazo larriak antzematen baitira, ikuspuntuari, prozedurei eta koordinazioari dagokienez. Lan eta Justizia Sailaren Genero Indarkeriaren aurkako Ekintza Planak berak ere, hainbat ondorio jasotzen ditu ildo horretan, biktimen ekarpenetatik jasotakoak, eta beraz, lehentasunezko lan-arloa bihurtzen da.
 - **Larrialdi-egoeretarako oinarrizko segurtasun-plan baten** prestaketa hedatzea, betiere emakumearekin (ondoren zerbitzu espezializatueta jo nahiz ez jo).
 - Gomendioetan jasotako beste hainbat gai, **gizarte-zerbitzuen esparruan**, bestek beste, erreferentziazko pertsona bat bera mantentzeko aukera aztertzea, emakumeen eta adingabeen arreta sozial eta espezifikoa (psikologoak, lege-aholkularitzak, etab.), lekualdatze bat beharrezkoa den kasuan, eta bizilekutik edo lantokitik hurbilenak diren udal gizarte-zerbitzuen arreta jasotzeko aukera aztertzea, zeinahi udaletan errolatuta egonda ere; horretarako beharrezkoak dira, lehenik eta behin, borondate politikoak, eta ondoren, administrazio-mailen artean koordinatzeko ahaleginak, baina orain arte ez da halakorik izan.
 - Eremu judizialeko koordinazio eta gogoetarako foroetan parte-hartzea; eremu zabala eta konplexua da, eragile juridikoen askotariko izaeragatik, baina erabakigarria da indarkeria-mota guztien aurkako borrokan.